БУХЭСОЮЗНА КОММУНИС СУББОТНИГТО БУЛТАДАА ХАБААДАЯ!

Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 93 (13582) | 1974 оной апрелиин 20, суббото | Сэн 2 мүнгэн

АГУУЕХЭ ҮҮСХЭЛ

Дэлхэйн пролетариадай агууехэ вождь Владимир Ильич Ленинэй түрэһэн дурасхаалта үдэрые нэрэтэй түрэлгөөр тэмдэглэжэ байхын тула манай орон дотор хаана ...гүй коммунис субботник ажалай болон политиическэ туйлай ехэ дэбжэлтын оршон байдалда үнгэргэгдэжэ болонхой. Энэ хадаа бүхы совет арадай ехэ һайнар, гайхамшагта заншал боложо дэлгэрэнхэй. Энэньшье ...сотой. Түрүүшын коммунис субботнигто Владимир Ильич өөрөө хабаадалсаад, үнэн зүрхэнһөө тон ...һайшааһан, агууехэ үүсхэл гэжэ нэрлэһэн байна ...у. Үнэхөөрөө, тэрэ түрүүшын коммунис субботник агууехэ үүсхэл гэжэ түүхэдэ нэрэшэнхэй.

1974 оной, юһэдэхи табан жэлэй тодорхойлхы жэлэй, апрелиин 20-до манай орон дотор, тэрэ тоодо Буряадай республика соо, ленинскэ субботник үнгэргэгдэхэ гэжэ байнхай. Буряад оронойнмай бүхы ажалшад ...һайндэрые бүрин бэлэдхэлтэйгээр угтахаар зориг...хой. Промышленна предприятинуудта, барилгын ...ктивүүдтэ, колхоз, совхозуудта, эмхи зургаануудта, ...ститут болон һургуулинуудта бэлэдхэлэй ехэ хүдэлмэри ...гдээ. Ехотой һайндэр мэтээр, ажалай ехэ амжалтаар субботнигые угтахаар бэлэн байһан тухайгаа хүдэлмэришэд, колхознигууд, алба хаагшад бултадаа нэгэ һанаатайгаар мэдүүлнэ. Субботнигой үдэр ажалшад гаргуу ...гайгаар хүдэлжэ, эрхим һайн шэнартай продукци ...бэг дэлбэгээр бүтээн гаргаад, Эхэ орондоо бэлэглэн, табан жэлэй жасада оруулха хүсэлэнтэй.

Фабрика болон заводуудһаа, колхоз, совхозуудһаа, эмхи зургаануудһаа орожо байһан мэдээсэлнүүд дээрэ ...э харахада, коллектив бүхэн сооһоо ехэ олон хүн эмхитэйгээр ажалда гаража, субботнигто эдэбхитэйгээр хабаадалсаха болоно. Жэшээлхэдэ, Бэшүүрэй аймагай Бэшүүрэй совхозой 900 хүдэлмэришэд, Хяагтын аймагай «Родина» колхозой 980 ажалшад, Загарайн аймагай ...охойн совхозой 700 гаран хүдэлмэришэд субботнигто гаража ажаллахаар хүлеэгдэнэ. Республикын фабрика гү, али заводой, колхоз гү, али совхозой коллектив бүхэниие хараад үзэхэдэ, иимэл зорилго урдаа табинхай. Коммунис субботнигто инмэ олоороо хабаадажа, габшагайгаар ажаллаха, табан жэлэй жасада хубитаяа элбэгээр оруулха, Эхэ оронойнгоо мандалда бэлэг бариха ...э коллектив бүхэнэй, совет хүн бүхэнэй зайлашагүй шухала зорилго болоно.

Коммунис субботнигто ажаллахадаа, урдаа табиһан зорилгонууд тухайгаа бодоод үзэхэдэ, ажалшадай досоо ...р ехэ баяр, омогорхол, урма зориг түрэнэ гэшэб! Жэшээнь, багсаамжалан тоолоод үзэхэдэ, Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводой коллектив субботнигой нэгэ үдэр соо 200 мянганһаа доошо бэшэ түхэригтэ продукци бүтээн гаргахаар хараална. Тинхэдэ «Электромашина» заводой коллектив юумэ тээхэ нэгэ ...о автокран, хүсэ ехэтэй 18 электродвигатель, 290 электрочайник болон бусад олохон шухала юумэнүүдые ...ээжэ гаргахаар зорнгжонхой. Тэрэшэлэн республикын колхоз, совхозуудай коллективүүд субботнигой үдэр ударнигаар ажаллажа, табан жэлэй жасада хубитаяа ...ээр оруулхаһаа гадна, ажахынуудайнгаа тарялангай, сабшалангай, бэлшээриин газар дээрэ ехэ хүдэл... хэхээр хараална. Бэшүүрэй аймагай гансал кол..., совхозуудһаа 5 мянган хүн субботнигто гаража хүд..., 15 мянган түхэригэй продукци, промышленна предприятинуудһаа 4,6 мянган хүн ажаллаад, 10 мянга ...ан түхэригэй продукци, эмхи зургаануудһаа —1800 ...ан хүн хүдэлөөд, 3900 түхэригэй продукци бүтээжэ, ...ндөө бэлэглэхэ зоригтотой.

Коммунис субботник үнгэргэхэ тухай үүсхэл гарга... Москва хотын түрүү предприятинуудай баясхаланта ...р жэшээе манай республикын бүхы ажалшад тон баяртайгаар дэмжэн абаад, субботнигые амжалта ...дэрөөр үнгэргэхөөр бэлэн байна. Мүнөөдэр — коммунис субботник, совет арадай һайндэр. Субботнигто бултадаа эдэбхитэйгээр хабаадаха гээшэ мүнөөдэрэй шухала зорилго мүн.

КПСС-эй райкомууд, аймгүйсэдкомууд, ажахын хүтэлбэрилэгшэд, партийна, профсоюзай болон комсомолой организацинууд коммунис субботник хаа хаанагүй эмхитэйгээр үнгэргэхые оролдохо, хүн бүхэнэй һамшалгүй, амжалтатайгаар ажаллахын тулада тодорхой хэмжээнүүдые абаха болоно. Эхэ орондоо бэлэг болгон, табан жэлэй жасада хубитаяа элбэг дэлбэгээр оруулха ...э коллектив бүхэнэй, хүн бүхэнэй нангин зорилго.

Коммунис субботнигто бултадаа эдэбхитэйгээр хабаадалсая!

ПАРТИ БА АРАДАЙ ЭБДЭРШЭГҮЙ НЭГЭДЭЛ

СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадуудые дэбжүүлгэ эхилбэ

СССР-эй Верховно Соведые һунгаха һунгуулиин хүдэлмэри шэнэ шухала шатадаа оробо. СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадуудые дэбжүүлгэ бүхы Совет орон доторнай апрелиин 18-да эхилбэ.

Коммунизмын хэрэгтэ үнэн сэхэ, эгээл нэрэ хүндэтэй хүдэлмэришэн ангиин, колхозно таряашадай, совет интеллигенциин түлөөлэгшэдые, оронoй засаг түрын дээдэ органдо арад зоной бүрин эрхэтэ түлөөлэгшын үндэр уялгануудые эрхим һайнаар дүүргэхэ хүнүүдые ажалшад СССР-эй Верховно Соведэй депутадуудта кандидадуудаар нэрлэнэ. Советскэ Союзай Коммунис партиин, Совет гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэдэй нэрэнүүдые совет хүнүүд депутадта түрүүшын кандидадуудаар нэрлэһэн байна.

МОСКВА

Москвагай түрүү предприяти болохо автотракторна электроаппаратурын заводой хүдэлмэришэдэй һунгалтын урда тээхи суглаан баярай оршон байдалда боложо. Энэ суглаае заводой парткомой секретарь К. П. Сытенкова нээгээ.

— Гүрэниие болон общественные хүтэлбэрилхэ үдэр бүриин хүдэлмэридэ ажалшадые хабаадуулха тухай В. И. Ленинэй захяа заабариие хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлэн, Коммунис парти хадаа совет демократиие хүгжөөхэ тухай эсэшэ сусашагүй анхарал оролдолго гаргана, — гээд тэрэ хэлээ. — Манай демократи бодото дээрээ юун бэ гэхэдэ, өөрынгөө районой, городой, республикын, оронoй ажабайдалай болон хүгжэлтын асуудалнуудые шиидхэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсалга, коммунис общество байгуулгатай холбоотой асуудалнуудые шиидхэлгэ мүн болоно. Тиигээд энэ эрхээ эдлэхын, оронойнгоо засаг түрын дээдэ органдо өөрынгөө кандидадые дэбжүүлхын тулада бидэ мүнөө эндэ сугларааб-ди.

Инструментальна цехэй мүлигшэ, коммунис ажалай ударник Н. В. Кудрявцев трибуна дээрэ гарана. Тэрэ иигэжэ хэлээ:

— Бидэнэй туйлаһан бүхы амжалтанууд Коммунис партиин, КПСС-эй Центральна Комитедэй, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Леонид Ильич Брежнев түрүүтэй Политбюрогой сэсэн мэргэн хүтэлбэриин ашаар туйлагдаа. Ленинскэ парти коммунизм тээшэ дабшаха замаар совет арадые бата найдамтайгаар хүтэлнэ, ажалшадай һуудал байдал, зол жаргал тухай эсэшэ сусашагүйгөөр анхаралаа хандуулна. СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар манай Бауманай һунгуулиин округһоо Коммунис партиин ба Совет гүрэнэй элитэ ехэ ажал ябуулагша, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Леонид Ильич Брежневые дэбжүүлхэ гэжэ дурадханаб.

Суглаанда хабаадагшад энэ дурадхалые нэрьемэ, үни удаан үргэлжэлһэн альга ташалгаар угтаба.

Нүхэр Л. И Брежневэй ажабайдал тухай үгэ хэлэгшэ дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгөө. Хүнүүдтэ анхаралтайгаар хандадаг байһаараа, эмхидхэлэй оюун бэлигтэй, партийна талаараа шууд сэхэ байдагаараа Леонид Ильич ажалшадай дунда ехэ хүндэтэй, алдар нэрэтэй болонхой гэжэ Н. В. Кудрявцев хэлээ. Коммунис партиин, Совет гүрэнэй үмэнэ элитэ ехэ аша габьяатай байһанайнгаа түлөө Л. И. Брежнев Советскэ Союзай Геройн, Социалис Ажалай Геройн нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй. Арадуудай хоорондо эб найрамдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ зорюулагдаһан Леонид Ильичэй туйлай ехэ ажал тэрээндэ Уласхоорондын Ленинскэ шан барюулгаар тэмдэглэгдээ бэлэй. Партиин аша туһые, арад зоной аша туһые юунһээшье үлүүгээр сэгнэдэг үнэн сэхэ ленинец нүхэр Брежневые бидэ бултадаа һайнаар мэдэнэбди. Тэрээнһээ бидэ үльгэр жэшээ абанабди, шууд үнэн сэхэ, оролдосотой нэтэрүү, өөртөө эрилтэтэй байха ёһо гуримда тэрээнһээ һуранабди. СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар Леонид Ильич Брежневые дэбжүүлһэн ушарые манай районой бүхы коллективүүд, бүхы ажалшад урма баяртайгаар дэмжэхэ байха гэжэ батаар этигэнэб.

Коммунис ажалай ударник Т. Ф. Уразова иигэжэ хэлэбэ: партийнабэшэ хүдэлмэришэн байһан би СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар Леонид Ильич Брежневые дэбжүүлһэн дурадхалые үнэн сэдьхэлһээ дэмжэнэб. Совет хүнүүдэй ажабайдалай, ажаллаха эрхэ нүхэсэлэй жэл үнгэрхэ тума улам һайжаржа байһые бидэ бултадаа мэдэнэбди. Энэ хадаа Коммунис партиин хэһэн туйлай ехэ хүдэлмэриин аша үрэ мүн. Үнэн сэхэ ленинец, партиин сэсэн мэргэн хүтэлбэрилэгшэ Леонид Ильич Брежнев арад зоной аша туһада, бидэнэй болон манай хүүгэдэй дайн тухай хэзээдэшье мэдэдэггүй байха хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа, эрдэм мэдэсээ, ажабайдалай баян дүй дүршэлөө зорюулдаг юм. Өөр тухайгаа анхарал оролдолгодо хүртэхэдөө, ерээдүйдөө батаар найдажа байхадаа, зүрхэ сэдьхэлшье һайн байдаг, габшагайгааршье хүдэлэгдэдэг.

СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар нүхэр Л. И. Брежневые дэбжүүлхэ тухай дурадхалые заводой ахамад инженер П. А. Горкин, автомадуудай цехэй заһабарилагша И. Д. Азобков, слесарь-хабсаргагша В. Е. Татьянчиков, завкомой түрүүлэгшэ П. Ф. Филиппов гэгшэд халуунаар дэмжэһэн байна.

Союзай Соведые һунгаха Москва городой Бауманай № 3 һунгуулиин округоор Москвагай № 2 автотракторна электроаппаратурын заводой хүдэлмэришэд, инженер, техникүүдэй болон алба хаагшадай зүгһөө СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй Политбюрогой гэшүүн, Генеральна секретарь **Брежнев Леонид Ильичые** дэбжүүлхэ гэһэн тогтоол нэгэн дуугаар баталан абтаа.

Суглаанда хабаадагшад Варшавска договорто хабаададаг гүрэнүүдэй Политическэ Консультативна комитедэй зүблөөндэ, Варшавада байһан КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневтэ туйлай ехэ урмашалтайгаар телеграмма эльгээгээ. Предприятиин коллектив нииcлэл хотын Бауманай һунгуулиин округһоо СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар Леонид Ильич Брежневые ехэ омог баяртайгаар дэбжүүлээ гэжэ мэдээсэгдэһэн, амжалтатай һайн аша үрэтэйгөөр хүдэлмэреэ ябуулха, манай оронoй ажалшадай аша туһада элүүр энхэ ябаха юрөөл энэ телеграмма соо дамжуулагдаһан байна.

Москвагай «Большевичка» гэжэ оёдолой үйлэдбэриин нэгэдэлэй актова зал энэ үдэр һайндэрэйхеэр шэмэглэгдэнхэн байба. Суглаанда хабаадагшадай асарһан улаан транспарантнууд дээрэ иигэжэ бэшээтэй: «Оронoй засаг түрын дээдэ орган — СССР-эй Верховно Соведтэ эрхим кандидадуудые дэбжүүлээ!», «Хүдэлмэришэн ангиин, бүхы совет арадай шалгардамал манлай — Советскэ Союзай Коммунис парти мандаха болтогой!», «Коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй эбдэршэгүй нэгэдэл мандаха болтогой!».

Энэ суглаае нэгэдэлэй парткомой секретарь Т. Н. Барканова нээбэ.

Трибуна дээрэ эрхим ажалшадай нэгэн — коммунистка, ажалшадай депутадуудай Сокольническо районно Соведэй депутат оёдолшон В. С. Гриднева.

— Бүхы совет хүнүүд шэнги, «Большевичкын» хүдэлмэрилэгшэд омог баяртайнууд, — гэжэ тэрэ хэлээ. — Оромнай табан жэлэй даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэнэ, индустри ба хүдөө ажахы хурдан түргэнөөр хүгжэнэ, бэхижэнэ, КПСС-эй XXIV съездын зохёон найруулһан эб найрамдалай программа бата найдамтайгаар бэелүүлэгдэнэ. Эдэ бүгэдэ — Эхэ оронойнгоо улам саашадаа һалбаран мандаха, совет хүнүүдэй баян дэлгэрээр ажаһууха, юртэмсэ дээрэ эб найрамдал байгуулха тухай Советскэ Союзай Коммунис партиин, ленинскэ Центральна Комитедэй, тэрэнэй Политбюрогой ба КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Леонид Ильич Брежневэй өөрынь саг үргэлжэ гаргадаг анхарал оролдолгын үрэ дүн мүн.

Союзай Соведые һунгаха Москва городой Бауманай һунгуулиин округһоо СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Леонид Ильич Брежневые дэбжүүлхэ гэжэ дурадханаб. — Хүдэлмэришэнэй хэлэһэн эдэ үгэнүүд нэрьемэ, үни удаан үргэлжэлһэн альга ташалгаар угтагдаа

— Коммунизмын түлөө, совет арадай зол жаргалай түлөө эсэшэ сусашагүй тэмсэлшэ гэжэ нүхэр Л. И. Брежневые совет хүнүүд мэдэдэг.

Манай партиин ба гүрэнэй, уласхоорондын коммунис ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй элитэ ехэ ажал ябуулагша Леонид Ильичэй ажабайдалай бүхы зам — Ленинэй, Советскэ Союзай Коммунис партиин хэрэгтэ үнэн сэхээр алба хэлгын тон лотомо үльгэр жэшээ мүн, — гэжэ В. С. Гриднева хэлээ.

Нэгэдэлэй залуушуулай үмэнэһөө ВЛКСМ-эй комитедэй секретарь Л. В. Пивницкая үгэ хэлэбэ.

— Бүхы совет залуушуул шэнги «Большевичкын» комсомолшууд түрэл Коммунис партиин, Леонид Ильич Брежневэй өөрынь эсэгэ ёһоной анхарал оролдолгые саг үргэлжэ мэдэрдэг юм. Тэрэнэй гүрэн түрын сэсэ мэргэниие, үндэр ехэ эрилтэтэй байдагые, гуманизмые дэлхэйн бүхы хүнүүд мэдэхэ байха. СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар Леонид Ильич Брежневые дэбжүүлхэ зуураа, Эхэ оронойнгоо аша туһада, коммунизмын илан мандахын түлөө бидэ бүри һайнаар ажаллахабди гэжэ тэрээниие найдуулнабди!

Суглаан дээрэ суута хүдэлмэришэн С. Н. Ракова, нэгэдэлэй генеральна директор П. К. Носков, мастер комсомол басаган З. Д. Хомутова, нэгэдэлэй ахамад технологой ба шэнэ техникын таһагай начальник М. В. Лобзова гэгшэд үгэ хэлээ.

Коллективэйнгээ дура зориг элирхэйлэн мэдүүлжэ, тэдэнэр бултадаа В. С. Гридневагай дурадхалые халуунаар һайшаагаа.

СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадаар Бауманай № 3 һунгуулиин округһоо нүхэр Леонид Ильич Брежневые дэбжүүлхэ гэһэн тогтоол энэ суглаан нэгэн дуугаар баталан абаа.

Оронoймнай эгээл үнинэй предприятинуудай нэгэн болохо Москвагай Пётр Алексеевэй нэрэмжэтэ нарин сэмбын фабрикада суглаан болоо. Энэ суглаан Союзай Соведые һунгаха Москва городой Ленинградска һунгуулиин округһоо СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадые дэбжүүлгэдэ зорюулагдаһан байгаа.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр Н. В. Подгорные Верховно Соведэй депутадта кандидадаар нэрлэхые предприятиингаа коллективэй зүгһөө бүд нэхэгшэ, Моссоведэй депутат В. Г. Лебедева дурадхаба. Ленинскэ партиин үнэн сэхэ хүбүүн, партиин ба гүрэнэй элитэ ажал ябуулагша, Социалис Ажалай хоёр дахин Герой Н. В. Подгорный политическэ, гүрэнэй ажал ябуулгые тайлбарилан хэлээд, В. Г. Лебедева иигэжэ онсолон тэмдэглээ. Николай Викторович КПСС-эй ленинскэ политикые бодотоор бэелүүлхын түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэнэ, Эхэ оронойнгоо хүсэ шадал улам саашадань бэхижүүлхэ хэрэгтэ хүсэ шадалаа, дүй дүршэлөө, эрдэм мэдэсээ сүм зорюулна.

(Түгэсхэлынь 2-дохи нюурта).

БУРЯАДАЙ АЖАЛШАД СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДТЭ КАНДИДАДУУДАА ДЭБЖҮҮЛНЭ

УЛААН-ҮДЭ

СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтын урда тээхи ...шадай хамтын суглаан ...-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводто ...гдаа. Локомотив хабсаралгын цех соо болоһон энэ ... профсоюзай завкомой түрүүлэгшын орлогшо ... Кузнецов нээжэ, заводой парткомой секретарь ... Улановта үгэ үгэбэ.

— СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведтэ ...-Үдын городской 377-... һунгуулиин округһоо ...гдаха депутадта кандидые дэбжүүлхэ ехэ эрхэ ... олгогдобо. Энэ ехэ ... найдабаридань харюу ..., эрхим нүхэдөө дэб... болоод байнабди, — ... тэрэ мэдүүлээ.

...эд Улаан-Үдын го...ской 377-дохи округһоо ...гдаха депутадта канди... болгон, КПСС-эй ЦК-гай ...ральна секретарь ... Ильич Брежневые ...үүлхые дурадхахадань, ...анда хабаадагшад альга ... дэмжэбэ.

...хэр Улановай оруулһан ...алые шэрэм шудхал... цехэй хэбшэн, комсо... М. Ц. Сандитова, ап... цехэй электрослесарь А. И. Имеев гэгшэд ха... дэмжэбэ.

...ань локомотив хабса... цехэй электрослесарь И. Я. Можаев үгэ абажа, болохоёо байһан СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтын удха шанар тухай онсо тэмдэглэхэ зуураа, Улаан-Үдын городской 377-дохи һунгуулиин округһоо һунгагдаха депутадта кандидадаар Ленинэй орденто локомотив-вагон заһабарилгын заводой локомотив хабсаралгын цехэй электрослесарь **Евгений Митрофанович Мацуковые** дэбжүүлбэ. Үгэ хэлэгшэ нүхэр Мацуковай ажалай намтарые нүхэдтөө хөөрэжэ үгэбэ. Тэрэнэй бэелүүлдэг олониитын ажал ябуулга тушаа дэлгэрэнгыгээр тогтобо.

Евгений Митрофанович Мацуков 1965 онһоо хойшо локомотив-вагон заһабарилгын заводто ажаллана. Эдэ жэлнүүд соо тэрэ мэргэжэлээ улам дээшэлүүлжэ, шадамар бэрхэ электрослесарь боложо шадаа. Тэрэнэй ударидадаг бригада гансал эрхим шанартай продукци гаргадаг болохын тулада тэмсэнэ.

30 гаран хүнүүдые мэргэжэлдээ һургаа. Мүн эдэбхитэй урлан наринжуулагша. Тэрэнэй оруулһан урлан наринжуулгын 20 дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэжэ, 30 мянган шахуу түхэригэй арьбалалта, алмалта үгэһэн байна.

Евгений Митрофанович цех соогоо хүндэтэй, тон һайн нүхэр, хүндэ туһалхаар хододоо бэлэн ябадаг хүн.

Нүхэр Можаевай дурадхаһанай һүүлээр локомотив хабсаралгын цехэй начальник Г. И. Репин, вагон бүридхэлгын цехэй главна технолог А. Я. Пиядин, заводой начальник А. С. Асеев гэгшэд үгэ хэлэжэ, нүхэр Можаевай оруулһан дурадхалые тон зүб дээрэ тоолохо зуураа, хүдэлмэришэн ангиин үнэн хүбүүн, ажалша бэрхэ электрослесарь, олониитын ажал ябуулагша Евгений Митрофанович Мацуковта мүнөө дуугаа булта үгэхэ байхабди гэжэ мэдүүлбэ.

Суглаанда хабаадагшад нүхэд **Л. И. Брежнев, Е. М. Мацуков** гэгшэд манай округһоо депутадта кандидадуудаар дэбжүүлһыемнай зүбшөөн абаад, һунгуулха зүбшөөлөө үгэхыень гуйха гэһэн шиидхэбэри нэгэн дуугаар баталан абаба.

СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведые, Национальностьнуудай Соведые һунгаха окружной суглаануудта хабаадалсаха түрүү зониие өөһэдынгөө дундаһаа һунгаба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: суглаанда хабаадаһан ЛВРЗ-гэй хүдэлмэришэд. Аппаратна цехэй электрослесарь А. И. Имеев үгэ хэлэжэ байна.

А. ИСТОМИНОЙ фото.

ХУРАМХААН

СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтада зорюулагдаһан суглаан аймагай Гааргын совхоздо үсэгэлдэр болобо. Энэ суглаанда 280 гаран совхозой хүдэлмэришэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд болон арадай интеллигенциин түлөөлэгшэд хабаадалсаһан байна. Суглаан дээрэ СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведтэ һунгалта үнгэргэхэ Баргажанай һунгуулиин 517-дохи округһоо һунгагдаха депутадта кандидадые дэбжүүлхэ тухай асуудал зүбшэгдэбэ.

Суглаан дээрэ түрүүлэн үгэ абаһан совхозой парткомой секретарь А. Ч. Цыденов Баргажанай һунгуулиин 517-дохи округһоо Национальностьнуудай Соведэй депутадта кандидадые дэбжүүлхэ эрхэ манай совхозой ажалшадта олгогдоо гээд хэлэбэ. Удаань Баргажанай һунгуулиин 517-дохи округһоо депутадта кандидадаар КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь **Михаил Андреевич Сусловые** дэбжүүлнэб гэжэ хэлэхэдэнь, суглаанда хабаадагшад нэрьемэ альга ташалгаар угтаба.

Нүхэр Цыденовэй энэ дурадхалые Буряадай АССР-эй хүдөө ажахын габьяата механизатор, совхозой үнинэй трактористнуудай нэгэн Д. Х. Раднаева болон бусад дэмжэһэн байна.

Һүүлээрнь совхозой главна зоотехник Д. Г. Гомбоевто үгэ үгтэнэ. Национальностьнуудай Соведтэ һунгалта үнгэргэхэ Баргажанай һунгуулиин 517-дохи округһоо һунгагдаха депутадта кандидадаар совхозойнгоо суута хонишон, СССР-эй Верховно Соведэй депутат **Цыбикжап Аюшеевна Бадмаевае** тэрэ дэбжүүлбэ. Нүхэр Гомбоев ажахынгаа эрхим хонишоной намтар, ажал хэрэг тухай тобшохоноор хөөрэбэ. Нүхэр Бадмаева олон жэлдэ хонишоноор хүдэлжэ, ажалай баян дүршэлтэй болонхой. Һүүлэй найман жэлэй туршада 100 эхэ хонин бүриһөө 100, зууһаа дээшэ хурьга абажа, түлжүүлдэг байха юм. Энэ жэлдэ 100 эхэ хонин бүриһөө 132 хурьга абаад, хоролтогүйгөөр түлжүүлнэ. Нүхэр Бадмаева табан жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэһэн байна.

Цыбикжап Аюшеевна Бадмаевае СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлхэ гэһэн дурадхалые совхозой тракторист Д. Б. Цыренов, ажалай ветеран Д-Д. Занабадаров, Гааргын дунда һургуулиин багша Д. Б. Мунхоев, совхозой директор Л. Б. Цыремпилов гэгшэд хани халуунаар дэмжэбэ.

Һунгалтын урда тээхи суглаанда хабаадагшад нүхэд **М. А. Суслов, Ц. А. Бадмаева** гэгшэдые СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй депутадуудта кандидадуудаар Баргажанай һунгуулиин 517-дохи округһоо дэбжүүлхэ гэһэн шиидхэбэри нэгэн дуугаар баталан абаа.

МҮНӨӨДЭР—КОММУНИС СУББОТНИК!

ЭРШЭТЭ АЖАЛАА— ТАБАН ЖЭЛЭЙ ЖАСАДА

Локомотив - вагон заhабарилгын алдарта ажалша коллектив нислэлэйнгээ, мүн республикынгаа промышленна предприятинуудай дунда ходол түрүү зэргэдэ жагсалсажа, партиин болон гүрэн түрын хараалhан асари ехэ зорилгонуудые шиидхэхэ ехэ тэмсэлдэ өөhэдынгөө хубитые бардамаар оруулалсадаг ёho заншалтай юм.

Заводой хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшад 1974 оной тодорхойлхы удха шанартай жэлэй нэгэдэхи кварталай дээшэлүүлэгдэмэл гүрэнэй түсэб амжалтатайгаар дүүргээ. Мүнөө энэ жэлдэ бэелүүлхээр абаhан ургамжынгаа түсэб хараалhан болзор соогоо дүүргэхээр эршэ түгэс ажаллажа байна.

Манай коллектив ганса ажалай ехэ ёho заншалаар баян бэшэ, мүн үнэн сэхэ, гүн болбосоролтой совет хүниие, ажалдаа коммунис ёhоор хандадаг хүниие хүмүүжүүлдэг hайн hайхан ёho заншалаар угаа баян юм гэжэ онсо тэмдэглэхэ шухала.

КПСС-эй XXIII съездын нэрэмжэтэ «Москва-Сортировочная» депогой локомотивуудай комсомол-залуушуулай колоннын В. И. Ленинэй түрэhөөр 104 жэлэй ойдо, түрүүшын коммунис субботнигой болоhоор 55 жэлэй ойдо зорюулhан олонинтын хабаадалтатай субботник апрелиин 20-до үнгэргэхэ гэhэн үүсхэлые Москвагай түрүү предприятинуудай коллективүүдэй үргэнөөр дэмжэжэ байhые бидэ ехэ анхаралтайгаар адаглан хаража байгаа hэмди. Энэ үдэрые ёhотойл коммунис ажалай үдэр болгохо, эрхим бүтээсэтэйгээр ажаллаха, алмаhан түүхэй эдлэл болон материалаараа имагтал эрхим шанартай продукци бүтээхэ, энэ үдэр олоhон салингаа табан жэлэй жасада бэлэглэхээр ажаллаха гэhэн гайхамшаг хүсэлыень манай коллектив халуунаар дэмжэhэн байна.

Энэ уряада зорюулагдаhан митинг 1974 оной февралиин 26-да вагонно комбинадай коллективтэ болоо hэн. Энэ митингдэ хабаадагшад вагон хабсаралгын цехэй парторг, слесарь Н. А. Зюков, вагон бүридхэлгын цехэй гальваник Э. П. Рыбина, вагон хабсаралгын цехэй комсорг, слесарь В. Мацуков болон бусад коммунис субботнигые яажа үнгэргэхэ тухайгаа тодорхойгоор хөөрэжэ үгөөд, энэ ажалай hайндэртэ бүгэдөөрэн эдэбхитэйгээр хабаадахыень заводойнгоо бүхы ажалшадые уряа hэн.

Вагон хабсаралгын цехэй комсомолшууд субботнигой үдэр алмаhан материалаараа нэгэ вагон заhабарилха уялга абаа. Коммунис субботнигой үдэр вагоной кузов заhагшад 8 мянган түхэригэй продукци үйлэдбэрилжэ, олоhон олзоёо юhэдэхи табан жэлэй жасада оруулха юм. «Манай субботнигто олоhон салин хүлhэн хайшаа зорюулагданаб гэжэ бидэ hайн мэдэнэбди. Тэрээгээрнай ордон, саад, ясли, больница болон курортнууд бодхоогдохо ха юм. Инмэhээ апрелиин 20-до хаба шадал соогоо ажаллаха байхабди» гэжэ Э. П. Рыбина хэлээ hэн.

Вагонно цехүүдэй ажалшадай митингдэ хабаадагшад субботнигой үдэр 40 мянган түхэригэй продукци бүтээхэбди гэжэ мэдүүлээ. Тиихэдэ алмаhан материалаараа хоёр вагон заhабарилха юм.

Вагон заhабарилагшад коммунис субботнигто эдэбхитэйгээр хабаадажа, ажалай эгээл дээдэ бүтээсэ түйлахыень заводойнгоо бүхы цех болон таhагуудай коллективүүдые уряалаа hэн.

В. И. Ленинэй түрэhөөр 104 жэлэй ойдо зорюулhан коммунис субботнигые үнгэргэхэ тухай вагонно комбинадай коллективэй үүсхэлые дэмжэhэн шиидхэбэри заводой партийна комитет 1974 оной февралиин 28-да абаhан байна. Тиихэ зуураа энэ үүсхэлэй удха шанарые олониитэдэ ойлгуулхыень, эмхитэйгээр коммунис субботник үнгэргэхыень ажахын хүтэлбэрилэгшэдые, партийна, комсомолой болон профсоюзай организацинуудые уялгалhан байгаа.

Апрелиин 20-до үнгэргэгдэхэ субботнигой бэлэдхэл хэхэ, тэрэниие үнгэргэхэ хэрэг хүтэлбэрилхэ зорилгоор заводой штаб байгуулагдаа. Тэрэниие заводой начальник нүхэр Асеев А. С. толгойлно.

Энэ ехэ хэрэгые hайнаар үнгэргэхэ зорилго хараалhан комплекснэ хэмжээ ябуулгануудые энэ штаб зохёоhон байха юм. Мартын эхеэр цехүүд болон таhагуудай бүхы коллективүүдтэ вагон заhабарилагшадай үүсхэлые дэмжэлгэдэ зорюулагдаhан митингнүүд үнгэргэгдөө. Тиихэтэеэ хамта коллектив бүхэнэй хэхэ хүдэлмэри, бүтээхэ продукциин хэмжээн тодорхойлогдоhон, энэ үдэр бүри эршэтэйгээр хүдэлхэ эрхэ байдал тогтоохо хэмжээнүүд хараалагдаhан байна. Юhэдэхи табан жэлэй жасада хэды шэнээн мүнгэ оруулхаяа багсаамжалан тодорхойлоо.

Жэшээнь, якорьна цехэй дүрбэн участогай коллективүүд субботнигой үдэр ямар хүдэлмэри хэхэ байhанаа тодорхойгоор түсэблэhэн байгаа. Удаань эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулhан байха юм. Тэдэнэр двигателиин 11 якорь, 12 катушка, долоон комплект секци болон бусад олон продукци хамтадаа 25,5 мянган түхэригэй сэнтэй зүйлнүүдые хэхэ байhанаа элирхэйлээ hэн. Тиихэдэ кузнечнэ цехэй коллектив субботнигой үдэр 23,5 мянган түхэригэй элдэб зүйлэй продукци үйлэдбэрилэн гаргаха зорилго урдаа табяа.

Игэжэ бэлэдхэлэй ехэ хүдэлмэри хэhэнэй hүүлээр, ажалшадай өөhэдынь айхабтар ехэ эдэбхиин оршон байдалда 1974 оной апрелиин 6-най үдэрhөө эхилжэ, ленинскэ субботник үнгэргэгдэжэ эхилhэн байна. Үнгэрhэн суббото болон воскресениин үдэрнүүдтэ заводой управлениин ба таhагуудай 400 шахуу хүдэлмэрилэгшэд ажалай hайндэртэ гаража, ехэ хүдэлмэри хэжэ, табан жэлэй жасада олон зуун түхэриг мүнгэ оруулаа.

Мүнөөдэр заводой оло мянган ажалшад коммунис субботнигто угаа эдэбхитэйгээр, ехэ эрмэлзэлтэйгээр нэгэн хүн шэнги жагсан гараба. Бүхыдөө 200 мянга гаран түхэригэй продукци үйлэдбэрилэн бүтээжэ, энэ үдэр хүдэлжэ олоhон 15 мянга шахуу түхэриг хэмжээтэй салин хүлhөө юhэдэхи табан жэлэй жасада нэмэн оруулхаар зоригжонхой.

Ц. АЮШЕЕВ,
Улаан-Үдын ЛВРЗ-гэй парткомой секретариин орлогшо.

Манай хөөрэлдөөн

БЭЛЭДХЭЛ hАЙН— ЗОРИhОНДОО ХҮРЭХЭ

Манай ороной ажалшад В. И. Ленинэй түрэhөөр 104 жэлэй ойдо зорюулhан Бүхэсоюзна коммунис субботнигто габшагайгаар, эдэбхи ехэтэйгээр хабаадалсан ажаллажа байна. Энэ ажалай ехэ hайндэрые хэр зэргын бэлэдхэлтэйгээр угтаhан тухайгаа хөөрэжэ үгэхынь манай корреспондент Улаан-Үдын аймагай Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахын директорэй орлогшо, субботник үнгэргэхэ штабай начальник **Д. Б. Савельев,** Загарайн аймагай Онохойн модоной комбинадай парткомой секретариин орлогшо **Ц. Ц. Цыбанов,** КПСС-эй Захааминай райкомой секретарь, субботник үнгэргэхэ аймагай штабай начальник **Г. Н. Субботин** гэгшэдтэ хандаба.

Д. Б. САВЕЛЬЕВ: манай ажахын партком, комсомолой комитет энэ субботнигые эмхидхэл hайнтайгаар үнгэргэхын тулада горитой хүдэлмэри ябуулаа. Отделени, фермэ бүхэндэ субботнигто хабаадаха зон бүридхэгдөө, хэгдэхэ ажалай хэмжээн элирүүлэгдөө.

Бүхыдөө 1500 хүн энэ субботнигто хабаадалсахань. Эдэнэрэй олонхинь hайжаруулагдаhан бэлшээри хорёолхо, hургааг бэлэдхэхэ, сабшалангаа модо, шулуунhаань сэбэрлэхэ, овощехранилищи соо байhан хартаабхын хүрэнгэ тарилгада бэлдэхэ, теплицэнүүдые заhаха юм.

Мүн малшад ажаллажа байhан газартаа хашаа, хорёогоо шэбхэhээ сүлөөлхэ, сэбэрлэхэ, сагаадаха зорилготой.

Ивалгын гидро-мелиоративна техникумдэ субботник үнгэргэхэ штаб (начальнигынь техникумэй директорэй орлогшо М. М. Воробьёв) илангаяа hайн бэлэдхэл хээ. 500 гаран hурагшад мүнөөдэр ажаллахаяа гарахань.

Энэ техникумэй комсомолой комитедэй секретарь Иван Роот, манай ажахын комсомолой организациин секретарь Анатолий Манушкин гэгшэд ВЛКСМ-эй гэшүүдые субботнигто эдэбхитэйгээр хабаадалсуулха талаар горитой хүдэлмэри ябуулаа гэжэ тэмдэглэмээр.

Имагтал энэ үдэрэй ёhотой ажалай hайндэр болохо байhаниинь дамжаггүй.

Ц. Ц. Цыбанов: комбинадаймнай коллектив мартын 17-hоо хойшо улаан субботнигой жасада габшагай ажалайнгаа бэлэгүүдые оруулжа эхилээ hэн. Энэ ушар юун дээрэhээ бөлооб гэбэл иимэ. Комбинаднай гурбан халаагаар ажаллана. Тиимэhээ мүнөөдэр комбинаднай бүхыдөө субботнигто хабаадаха арганьгүй болоно.

Субботнигой штаб энээниие зүбшэжэ үзөөд, хэзээ, ямар цехэй субботнигой тоосоогоор хүдэлхэ болохыень элирүүлээ, хэхэ ажалыень хубаарилаа юм.

Оройдоо 1916 хүн субботнигто хүдэлжэ гараха ёhотой. Эдэ үдэрнүүдтэ хүдэлмэришэд 8598 түхэриг салин хүлhэ оложо, тэрэнээ табан жэлэй жасада оруулха. Энээнhээ гадна 62.7 мянган түхэригэй товарна продукци үйлэдбэрилэгдэхэ. Мүн 1020 кубометр хюрөөдэhэн модон, 688 дүрбэлжэн метр гэрэй хэрэгсэлнүүд, 850 кубометр продукци гаргагдаха, 1020 кубометр ута зандаа асарагдаhан модон тайрагдаха юм.

Мүнөө үедэ 1626 хүн субботнигой тоосоогоор ажаллажа, 6668 түхэриг салин хүлhэ оложо, табан жэлэй жасада оруулаа. 55700 түхэригэй продукци үйлэдбэрилэгдөө. 1115 кубометр хюрөөдэhэн модон, 705 дүрбэлжэн метр гэрэй хэрэгсэлнүүд гаргагдаа. 2354 кубометр ута зандаа асарагдаhан модон тайрагдаа.

Мүнөөдэр 200 гаран хүн коммунис субботнигто ажаллахаар гараба.

Г. Н. СУББОТИН: манай аймагай промышленна предприятинуудай, колхоз, совхозуудай ажалшад субботнигто эдэбхитэнгээр хабаадалсахаар зоригжонхой. Хамта дээрээ 14000 шахуу хүн ажаллажа, 38.4 мянган түхэригэй продукци гаргаха. Мүн 15900 түхэригэй салин хүлhэ оложо, табан жэлэй жасада оруулха юм.

Мүнөө үедэ Торн Захааминай хоёрой хоорондо электрын элшэ хүсэ дамжуулха лини татаха хүдэлмэридэ олон хүн ажаллана. Апрелиин зургаанhаа хойшо зарим колхоз, совхозуудай, промышленна предприятинуудай ажалшад коммунис субботнигой тоосоогоор хүдэлжэ эхилээ hэн.

Улаан субботнигой үдэр 1300 килограмм колбаса, 2 тонно мяхан, 12,5 тонно хилээмэнэй зүйлнүүд, 3400 килограмм тоhон, 165 кубометр барилгын модон, 12000 хирпиисэ, 35 кубометр бетон, 18 кубометр түмэр-бетон, 2000 киловатт-час электрын элшэ хүсэн, 8000 түхэригэй малтамал продукци, 200 тонно шулуун нүүрhэн үйлэдбэрилэгдэхэ.

Мүн тарялан дээрэ түрүүшын бураздаа татагдаха, 35000 метр утатай хорёо баригдаха, сабшалан, тарялан дээрэ наг шэбхэ гаргагдаха, мүн hайрам тогтоохо талаар горитой хүдэлмэри хэгдэхэ. Харин колхоз, совхозуудай ажалшад хүдэлжэ байhан газартаа ажаллаха юм.

УЯЛГАЯА ШЭНЭЛБЭД

Буряадай түлишын промышленностиин управлениин Хёлгын леспромхозой коллектив юhэдэхи табан жэлэй дүрбэдэхи, тодорхойлхы жэлэй даабари болзорhоонь урид декабриин 15-да дүүргэхэ гэhэн социалис уялга абаhан юм. Энэ хүсэл зорилгоёо бодото дээрэнь бэелүүлхын тула тус коллектив жэлэй эхинhээ шангаханаар хүдэлнэ. Эдэнэр hаяшаг дүрбэ hарынгаа даабари уридшалан дүүргэхэ тухайгаа мэдүүлбэ. hарын дүүрэтэр үшөө 4 мянган кубометр модо бэлэдхэжэ, 200 кубометр хюрөөдэмэл материал гаргахаар уялга абабад. Мүнөө тус леспромхозой хүдэлмэришэд бии байгаа арга боломжонуудаа хүсэдөөр хэрэглэн, оролдосотойгоор ажаллажа байнад. Халаан бүриин даабари үлүүлэн дүүргэгдэнэ.

hаяшаг Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагдаhан А. Ф. Переваловай даадаг бага комплексно бригадын коллектив халаанай даабариhаа гадуур 10—15 кубометр модо бэлэдхэжэ, түрүү ажалай үльгэр жэшээ харуулна.

Н. ТЮРНЕВ.

ПАРТИ БА АРАДАЙ ЭБДЭРШЭГҮЙ НЭГЭДЭ

СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадуудые дэбжүүлгэ эхил

(Түгэсхэл. Эхининь 1-дэхи нюурта).

Н. В. Подгорный — СССР-эй Верховно Соведэй депутадта эрхим кандидат мүн гэжэ В. Г. Лебедева мэдүүлээ. Союзай Соведые hунгаха Москва городой Ленинградска hунгуулиин округhоо СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар нүхэр Н. В. Подгорные дэбжүүлхэ тухай дурадхалые дэмжэхыень предприятиингаа бүхы ажалшадые уряалаа.

Энэ дурадхалые слесарь В. В. Тарасов халуунаар дэмжээ. Николай Викторович Подгорный Москва городой Ленинградска hунгуулиин округhоо СССР-эй ба РСФСР-эй Верховно Соведүүдэй депутадаар хэдэн жэлдэ hунгагдаа гэжэ тэрэ онсолон тэмдэглэбэ. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын үндэр тушаал даажа байхадаа, нүхэр Н. В. Подгорный ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй ажал ябуулгые нарижуулан hайжаруулха тухай, ороной ажабайдалда тэдэнэй дүүргэдэг үүргые дээшэлүүлхэ, совет демократиие улам саашадань хүгжөөхэ тухай хододоо анхаржа байдаг. Гүрэн түрын ехэ хүдэлмэри хэжэ байhанайнь түлөө совет хүнүүд Н. В. Подгорные хүндэлдэг, hайнаар мэдэдэг, эб найрамдал ба арадуудай хоорондохи хани барисаа бэхижүүлхэ хэрэгтэ тэрэнэй оруулhан хубитые сэгнэдэг юм.

СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар Н. В. Подгорные дэбжүүлхэ тухай дурадхалые отделочнэ үйлэдбэриин хүдэлмэришэн В. С. Кочеткова, коммунис ажалай бригадые хүтэлбэрилэгшэ В. М. Кудряшов, фабрикын директор Г. М. Хорошилов гэгшэд үгэ хэлэхэдээ мүн лэ дэмжэhэн байна.

Москвагай Пётр Алексеевэй нэрэмжэтэ нарин сэмбын фабрикын хүдэлмэришэдэй, инженер, технигүүдэй ба алба хаагшадай үмэнэhөө Союзай Соведые hунгаха Москва городой Ленинградска hунгуулиин округhоо СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар нүхэр **Подгорный Николай Викторовичые** дэбжүүлхэ гэhэн тогтоол энэ суглаан нэгэн дуугаар баталан абаа.

Суглаанда хабаадагшад Н. В. Подгорнын кандидатурые дэмжыт гэhэн гүйлтатайгаар районой бусад предприятинуудай коллективүүдтэ хандаба.

Москвагай Ажалай Улаан Тугай орденто хоёрдохи часовой заводой хүдэлмэришэдэй, инженер, технигүүдэй ба алба хаагшадай хамтын суглаан баяр ёhололой оршон байдалда үнгэрбэ. Энэ суглаан РСФСР-hээ Национальностьнуудай Соведые hунгаха Москвагай городской hунгуулиин 1-дэхи округhоо СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадые дэбжүүлгэдэ зорюулагдаhан байгаа.

Профсоюзай заводской комитедэй түрүүлэгшэ Ю. А. Афанасьева суглаае нээгээ.

Үгэ хэлэхынь тулада слесарь-механик В. Н. Сибиряковто үгэ үгтэбэ. РСФСР-hээ Национальностьнуудай Соведые hунгаха Москвагай городской hунгуулиин округhоо СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгиниие дэбжүүлэе гэжэ заводойнгоо коллективэй зүгhөө тэрэ дурадхаа.

Нүхэр А. Н. Косыгинай бүхы ажабайдал арад зондо, ленинскэ партиин хэрэгтэ хизаарлашагүй үнэн сэхэ байhанай гэршэ мүн гээд, В. Н. Сибиряков хэлэбэ.

1939 онhоо хойшо нүхэр Косыгин КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн байhан, олон жэлдэ партиин ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидадаар, Политбюрогой гэшүүнээр hунгагдаhан байгаа.

СССР-эй Верховно Соведэй, РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадаар hунгажа, москвагайхид нүхэр Косыгинда нэгэнтэ бэшэ этигэл найдабари үзүүлhэн юм. Тэрэ хадаа энэ этигэл найдабарииень нэрэтэй түрэтэйгөөр харюулдаг байгаа. Тэрэ Социалис Ажалай Геройн нэрэ зэргэдэ хоёр дахин хүртэнхэй.

А. Н. Косыгинай ажал ябуулга — арад зондоо, партиин агууехэ хэрэгтэ — коммунизмын үзэл сурталай илан мандаха хэрэгтэ үнэн сэхээр алба хэлгын үльгэр жэшээ мүн гэжэ заводой директор Д. А. Парамонов хэлээ. Ажахын хүтэлбэрилэгшын түйлай ехэ дүй дүршэлтэй байhан тула А. Н. Косыгин промышленностиис hайнаар хүтэлбэрилдэг болохо, промышленна үйлэдбэриин түсэблэлгэ нар[...] hайжаруулха, эконо[...] урмашуулга шанга[...] рэгтэ горитой хубита[...]лаа юм.

А. Н. Косыгини[...] тадта кандидадаар [...] хэ тухай В. Н. Сиби[...] дурадхалые Д. А. [...]нов дэмжээ. Энэ дура[...] ахамад технологой [...] бюрогой начальник [...] Усан, хабсаргагша [...]сонова, заводой [...] секретарь Ю. Ф. [...] гэгшэд мүн лэ [...] КПСС-эй XXIV [...] шиидхэбэринүүдые [...] бэелүүлхэ зүураа [...] үлэмжэ hайнаар [...]бди гэжэ тэдэнэр [...] байна.

Суглаанда хаба[...] РСФСР-hээ Национал[...]нуудай Соведые [...] Москвагай городской [...] hунгуулиин округhоо [...]эй Верховно Соведэй [...]тадта кандидадаар **Алексей Николаеви[ч Косы]гиниие** дэбжүүлхэ гэ[hэн] тоол нэгэн hаналтай[...]талан абаа.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум

СССР-эй Верховно Соведтэ hунгалта үнгэргэхэ hунгуулиин окружной комиссинуудай түрүүлэгшэнэрэй ба секретарьнарай зүблөөн Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ болобо. Тус зүблөөндэ хабаадагшад республика дотор хэгдэжэ байhан hунгалтын урда тээхи хүдэлмэри тухай Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь нүхэр В. И. Дубровскиин мэдээсэл шагнаа.

Буряадай АССР-эй hунгуулиин комиссиин секретарь нүхэр А. Б. Бардонов hунгуулиин окружной комиссинуудай зорилго, бэелүүлхэ ёhотой ажал ябуулга тухайнь хөөрөө. Республикын Верховно Соведэй Президиумэй эмхидхэлэй таhагые даагша нүхэр Г. И. Воронин зүблөөндэ хабаадагшадые hунгалтын дансануудтай танилсуулаа. Буряадай АССР-эй хэлхээ холбооной управлениин начальник нүхэр Ц. Д. Булдаев hунгуулиин окружной, участково комиссинуудые хэлхэ[э] боогоор хангаха [...]риин мүнөө ямараар [...]лагдажа байhан тухай[...]рөө.

Тус зүблөөндэ Бу[...] АССР-эй Верховно Со[...] Президиумэй Түрү[...] нүхэр Б. С. Семёнов [...]даhан байна.

РЕПОРТАЖ

ОЛООРОО ОРОЛДОhОНОЙ АША

☆ **Совхозой бүхы фермэнүүд hү haаляа нёдондоной-хидо орходоо 2 дахин дээшэлүүлээ.** ☆ **Гүрэндэ hү тушааха кварталай түсэб 20 хоногоор урид дүүргээ.** ☆ **Бүхы үнеэдынь машинаар haагдана.** ☆ **Малдаа май гаратар эдюулхэ сенаж, силостэй.** ☆ **Фермэнүүдтэнь залуушуул олоороо хүдэлхэеэ ошоно.**

Хоёр жэлэй саада тээ хабарай эгээл нимэ сагта бидэ Эрхирэгэй совхозой haалиин фермэнүүдтэ ябаа hэмди. Тиихэдэ ябаhан лэ газартамнай хорёонь хооhон, малай хамаршье хадхаха үбhэн үгы. Хангигар туранхай үнеэд хашаагай хажуугаар мөөрэлдэжэ байгаа hэн.

Мэнэ hаяшаг эндэ дахин ябахадаа, тэрэнhээ тад ондоо байдал хараабди. Эрхирэгэй, Арбижалай, Хуушан-Онохойн, Ацагадай, Онохойн-Шэбэрэй фермэнүүд таниггдахаар бэшэ болошонхой, дандаа шахуу шэнэ байранuудтай, хуhамаг хорёо соонь үбhэ, зелёнкын хэдэн hүри hууна. Хаанашье ябахада, үhэ нооhоёо гуужаhан, танжагар тарган үнеэд садхалан таабагар юумэд хашаагай үбэртэ хибэдэhээ хибэн зогсоно.

Совхозой директор Сергей Васильевич Сониевай кабинет соо ороходомнай, тэрэ хэнтэйшье телефоноор ехэл сүлөөгүй хөөрэлдэжэ байба.

— Онохойн-Шэбэр гү?... Дмитрий Александрович гүт. Зай, hүн хэр haагданаб? Үдэрэй 985 килограмм haанабди гэнэ гүт. Яhала бараг лэ даа. Теэд танай хүршэ Хуушан-Онохойн фермынхин нёдондо эдыдэ үдэрэй 823 килограмм hү haадаг байhан haа, мүнөө 1709 килограмм haана ха юм. Таанад үшөөшье нэмээхэ аргатайт. Сенаж, силос бии. Гидролизно аргаар буйлуулhан, эhээhэн hолоомо, талха таряа эдюулнэт, бурдууг үгэнэт.

Тингэжэ тэрэ үглөөгүүр бүхэндэ фермэнүүдтэеэ хөөрэлдэжэ, hүнэй хэр haагдажа байhаниие шалгадаг, тэрэнэйнь доошоо ороо haань, шалтагааниень дары элирүүлдэг, hү haалиие дээшэлүүлхэ хэмжээ түргэн абадаг юм.

— Харагты энэ данса. Нёдондо манай совхоз эгээл энэ үедэ бүхыдөө үдэрэй 3914—4000 шахуу килограмм hү haадаг haа, мүнөө үдэр бүри 6321—6330 килограмм hү абанабди. Бүхы фермэнүүдэйнгээ hү haаляа эрид дээшэлүүлhэнэй ашаар совхоз сагаан эдеэ гүрэндэ тушааха нэгэдэхи кварталай түсэбые мартын 10-да дүүргээ. Жэшээнь, нёдондо эды хирэдэ 2521 центнер сагаан эдеэ hүнэй заводто оруулhан haа, мүнөө 4400 центнер тушаагаабди, — гээд, нүхэр Сониев үдэр бүри haагдаhан, гүрэндэ тушаагдаhан hүнэй тоо бүридхэдэг дэбтэр харуулна.

Һүүлэй хоёр жэлэй туршада совхозой дирекци, партком, комсомолой организаци haалиин фермэнүүдтэ ажалай эмхидхэлые hайжаруулха, тэндэ хүдэлхөөр эдэбхитэй, шадамар бэрхэ залуушуулые эльгээхэ, ажал ехэтэй хүдэлмэри оньhожоруулха, зоной дунда социалис мүрысөө зүбөөр эмхидхэхэ талаар ехэхэн хүдэлмэри хээ.

Нэн түрүүн нёдондо намар үнеэдые эртэ, урдынхиhаа аяар hара урид, сентябриин эхеэр дулаан байрадань оруулжа, үбhэ тэжээл эдюулжэ захалаа. Гадна үнгэрhэн зундаа, намартаа тэжээл бэлэдхэхэ түрүү арга үргэнөөр хэрэглэжэ, 18 мянган центнер сенаж дараа. Ногооной гурил ехэ бэлдээ. Бүхы hолоомо, талха таряагаа заатагүй үйрүүлжэ, буйлуулжа, малдаа эдюулхэ хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулаа. Бүри август hараhаа хойшо фермэ бүхэндэнь тэжээл буйлуулха түхеэрэлгэнүүд заhабарилагдажа бэлэн болгогдоо. Сентябриин 1 болотор 4 фермэдэнь үнеэдые оньhон аргаар haаха түхеэрэлгэнүүд шэнээр тодхогдоо. Тингэжэ үнгэрэгшэ үбэлhөө эхилээд, совхозой бүхы фермэнүүдтэ үнеэдынь машинаар haагдадаг болобо.

Эдэ бүгэдын аша үрэ абаhаар харагдажа эхилээ. Малай ашаг шэмэ хараа байса дээшэлхэhээ гадна, абтаhан сагаан эдеэнэй өөрынь үнэ сэн зарим тэды хямдараа. Урдань haалишан бүхэн 16—17 үнеэдые haадаг haа, мүнөө тэдэнээ машинаар haадаг болоходоо, тус тустаа 25 үнеэдые даажа абанхай. Хүшэр хүндэ хүдэлмэриин оньhожоруулагдаад, hүнэй ехээр haагдадаг болоходо, ажалай түлөөhэнэй дээшэлхэдэ, хүдэлмэриин хүнгэн болоходонь — haалишадаар ажаллаха дуратайшуул олон болоо. Эндэ залуушуул hайн дураараа хүдэлхэеэ ерэнэ.

Эдэ хэлээшые Эрхирэгэй фермын жэшээ дээрэhээ хаража болоно. Ужам hаруул байра соо оньhон машинын нэгэ жэгдээр дүнгинэхэ абяан таhалданагүй. Үнеэд гурбан рядаар зэргэлүүлжэ уягданхай, оньhон машинаар haагдажа байна. Һаалишан бүхэн нэгэ доро хоёр үнеэдые машинаар haана. Тэдэнэйнгээ haагдажа байха hамбаанда гурбадахи, дүрбэдэхи үнеэдэйнгээ хүхэ дэлэн угааажа, эльбэжэ, haахаар болгоно.

— Хүдэлхэдэ hураггүй амар болоо. Энээнhээ урагшаа улаан гараараа нилээхэн шобторжол арбаад үнеэдэйнгээ хойно гарагша hэмди. Мүнөө ехэ эсэhэнээшье мэдэнгүй 18—20 үнеэдые час тухай саг соо haажархинаб. Урдань малайнгаа шабааhые өөhэдөө этэжэ обоолоод, hүүлдэнь мори тэргэдэ ашажа гаргагша hэмди. Харин мүнөө шэбхые этэжэ, энээхэн решётко руу доошонь оруулхада, уhанда үдаал өөрөө газаашаа гарадаг юм. Залуушуулайл эндэ хүдэлхэдэ урматай болоо даа, — гэжэ үнинэй haалишан Дулмажап Ширапцынгеева хөөрэнэ.

Ута байрын тэг дундуур уяатай байhан үнеэдэй хажуугаар хэдэн залуушуул согтой хүхюунээр дуу дууланалдажа ябаад хүдэлнэ.

— Эндэ ерэhээр жэл болобоб. Ядаха юумэн үгы. Эжы, баабаймни баhал мал ажалда олон жэлдэ хүдэлhэн юм. Совет Армиин алба дүүргэжэ ерээд, барилгада модошо дарханаар хүдэлжэ байhанаа би hайн дураараа haалишан болохо гэжэ шиидээ hэм. Намhаа ондоо залуушуул баhал олон хүдэлдэг. Тэрүү тэрэ Дарима Раднаева, Людмила Фролова гэгшэд үнеэдээ haажа байна.

— гээд, залуу хүбүүн Дондок Жамсаев хэлэнэ.

Хоёр хашаае холбоhон байра соонь тэжээл буйлуулха цех, амhарта угааха, хадагалха, hү тушаажа абаха комнатонууд, лаборатори, улаан булан гэхэ мэтэ бии. Улаан булангынь гоёор шэмэглэгдэнхэй, социалис уялга, haалишадай түйлаhан үрэ дүнгынь хуу тодоор харуулагданхай.

— Фермэдээ хамта 396 үнеэтэйбди. Тэдэнэймнай 152-ынь haалгана. Сүүдхын 1550 килограмм hү haанабди. Энэмнай нёдондонойхиhоо хоёр дахин ехэ. Зарим түрүү haалишаднай, жэшээнь, Балма Цыремпилова, Дулмажап Ширапцынгеева, Цыден-Долгор Жамсаева, мүн залуушуул Дарима Раднаева, Дондок Жамсаев гэгшэд үнеэн бүриhөө үдэрэй 12—14 килограмм hү haана. Игээд апрель, май соо үнеэд олон түрэхэнь. Гансахан апрельдэ 60—70 үнеэд тугаллахаар хүлеэгдэнэ. Тиихэдээ hүн үшөөл нэмэхэ даа. Майн тэнгhээ үнгэртэр үнеэдтэ эдюулхэ сенаж, силос бии. Мүнөө үнеэн бүридэ үдэрэй 8 килограмм сенаж, 10 килограмм силос, гидролизно аргаар буйлуулhан hолоомо, бурдууг 20—20 килограмм үгэнэбди, — гэжэ фермые даагша Д. А. Аюшеев хөөрэбэ.

Саашадаа үнеэдэйнгээ hү шэмые үшөөл дээшэлүүлхын тула hайн үүлтэрэй, hүтэй үнеэдэй түл — эмэ тугал, хашараг, гунжадые илгажа түлжүүлхэ тусгаар фермэ эмхидхээ. Добо-Ёнхорой гүүртэдэ 1000 шахуу эмэ хашараг, гунжад харууhалагдана. Гансахан энэ жэлдэ тус гүүртэ 400 гунжадые түлжүүлжэ, фермэнүүдтэ үгөө юм. Тэдэнь мүнөө тугаллажа, тус тустаа сүүдхын 11—12 килограмм hү үгэнэ.

Игэжэ Эрхирэгэй совхоз haалиингаа фермэнүүдые сагаан эдеэ жэлэй ямаршье сагта улам элбэгээр үгэдэг, ашаг олзо горитой оруулдаг hалбари болгохо түшаа түрүүшын ехэ алхам хэбэ.

М. НАМЖИЛОВ.
Загарайн аймаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарhаа) тус совхозой комсомолой организациин секретарь Александр Доржиев ажахынгаа Эрхирэгэй фермын залуу малшад, haалишад — комсомолшууд Дарима Раднаева, Дондок Жамсаев, Екатерина Чойнжурова, Светлана Бошиктуева гэгшэдтэй хөөрэлдэжэ байна.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

Тарилгада бэлэдхэлгын түгэсхэлэй үе

Хяагтын аймагай [...]нууд хабарай тарилгы[...]ни болзор соо, hайн [...]тайгаар дүүргэхэ гэж[...]дэнхэй.

Һүүлэй мэдээгээр [...]гаа [...] тракторай 539 [...] бэлэн, 32-ынь заhаб[...]дажа байна. Мүн 16 т[...] заhабарида ороодүй [...] 342 плугай 307-ниинь [...] 35-ниинь заhабарида [...] сеялкын 304-ниинь [...]рилагдаа. Бэшэниинь [...] сагта бэлэн болгогдох[...]раалагдана.

Эдэ тоо, баримтану[...]рэhээ хаража үзэхэд[...]никэ заhабарилга ти[...] hайн ябана гэжэ хэ[...] бэшэ. Хабарай тар[...] эхилтэр тоотой үдэр [...] Теэд «тарилгын эхилт[...]лэн болоод байха бэ[...] гэжэ аймагай хүдөө а[...] управлениин начальн[...] хэр Поломошнов хэ[...]

«Родина», «Заря» [...] хозуудта, «Погранич[...] Хяагтын совхозуудта [...]кэ заhабарилга hайна[...]лагдана. Һаяын үдэр[...] колхоз, совхозуудта [...] хала хүдэлмэриин хэр[...]жа байhые шалгахаар [...]лагдана. Жэшээлхэдэ, [...] Нугын совхозой хүдөө [...]хын техникые шалгах[...]рилготойгоор управл[...] мэргэжэлтэд тэндэ ошо[...]

Һайн үрэhэ хүрэ[...] байбал, баян ургаса [...] дүүрэн арга болом[...] байhанаа аймагай тар[...] ойлгоно. Тиимэhээ хүрэ[...]гөө үрэhые тарилгын [...]та хүргэхэ талаар ко[...] совхозуудта горитой [...] мэри ябуулагдана.

109 мянган центнер [...]рэнгын үрэhэ хадагал[...]ха даабаряа Хяагты[...] сүм дүүргэжэ шадаа. М[...] үедэ алишье талаhаа [...]гын шанарта хүргэ[...] 2600 центнер ороhо[...] Тиихэдэ 36506 центн[...]hэн ургаха талаар тар[...] шанарта хүргэгдөөгүй [...]шоо. Эдэ үдэрнүүдтэ [...]ниие хатааха, шараха [...]мэри хэгдэнэ.

Аймагай ажахынууд[...]хыдөө гансал обёосо[...]hөөр дуталдана. Тии[...] энээндэ горитой анхара[...]лүүлха баатай болоно [...] Мөөрөөшын совхоз [...] боложо, хүрэнгэгүй [...] hэн. Тиигэбшье энэ [...] хэрэгтэй ургамалай үр[...] дүүрэн хангагдаха гэж[...] хэр Поломошнов хөө[...]

Ц. ЦЫРЕНДОРЖИ[ЕВ]

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй [...]

ПОЛИГРАФИЧЕСКА ПРОМЫШЛЕННОСТ[...] БОЛОН НОМОЙ НАЙМААНАЙ ХҮДЭЛМЭРИШЭД, ИНЖЕНЕРНО - ТЕХНИЧ[...] ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭД БОЛОН АЛБА ХААГША[...] СССР-эй ОРДЕН, МЕДАЛЬНУУДА[...] ШАГНАХА ТУХАЙ

1973 оной түсэбүүд болон абаhан социалис[...]ганууудаа дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхэдээ, а[...] туйлаhанайнь түлөө шагнаха:

БУРЯАДАЙ АССР-hээ
АЖАЛАЙ УЛААН ТУГАЙ ОРДЕНООР

Дениченко Тамара Матвеевнае — республ[...] типографиин наборщица.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиум[...]
Түрүүлэгшэ **Н. ПОДГОРНЫЙ.**
СССР-эй Верховно Соведэй Президиум[...]
Секретарь **М. ГЕОРГАДЗЕ.**

Москва, Кремль.
1974 оной апрелиин 9.

ВАРШАВСКА ДОГОВОРТО ХАБААТАЙ ГҮРЭНҮҮДЭЙ ПОЛИТИЧЕСКЭ ЗҮБШЭЛЭЛГЫН КОМИТЕДЭЙ ЗҮБЛӨӨНЭЙ

КОММЮНИКЕ

...Хани барисаан, харилсаа ...боон, харилсан туhалалсаа тухай Варшавска договорто хабаатай гүрэнүүдэй Политическэ зүбшэлэлгын комитедэй зүблөөн 1974 оной апрелиин 17—18-да Варшавада болобо.

Энэ зүблөөндэ.

Болгариин Арадай Республикаhaa — Тодор Живков — Болгариин Коммунис партиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, Болгариин Арадай Республикын Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ, делегациин толгойлогшо; Станко Тодоров — БКП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, НРБ-гэй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ; Константин Теллалов — БКП-гэй ЦК-гай секретарь; Петр Младенов — БКП-гэй ЦК-гай гэшүүн, НРБ-гэй гадаадын хэрэгүүдэй министр; Марко Балев — БКП-гэй ЦК-гай гэшүүн, БКП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретариин кабинедэй директор;

Венгриин Арадай Республикаhaa — Янош Кадар — Венгриин Социалис хүдэлмэришэнэй партиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, делегациин толгойлогшо; Ене Фок — ВСРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ВНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ; Фрильеш Пуйя — ВСРП-гэй ЦК-гай гэшүүн, ВНР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр;

Германиин Демократическа Республикаhaa — Эрих Хонеккер — Германиин Социалис Нэгэдэмэл партиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, делегациин толгойлогшо; Вилли Штоф — СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ГДР-эй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ; Хорст Зиндерман — СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн; ГДР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ; Герман Аксен — СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СЕПГ-эй ЦК-гай секретарь; Оскар Фишер — СЕПГ-гэй ЦК-гай гэшүүн, ГДР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй уялгые дүүргэгшэ; Пауль Марковски — СЕПГ-гэй ЦК-гай гэшүүн, СЕПГ-гэй ЦК-гай уласхоорондын харилсаа холбооной таhагые даагша;

Польшын Арадай Республикаhaa — Эдвард Герек — Польшын Нэгэдэмэл хүдэлмэришэнэй партиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, делегациин толгойлогшо; Генрих Яблоньский — ПОРП-ын ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ПНР-эй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ; Петр Ярошевич — ПОРП-ын ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ПНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ; Стефан Ольшовский — ПОРП-ын ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ПНР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр; Рышард Фрелик — ПОРП-ын ЦК-гай Секретариадай гэшүүн, ПОРП-ын ЦК-гай уласхоорондын таhагые даагша;

Румыниин Социалис Республикаhaa — Николае Чаушеску — Румыниин Коммунис партиин Генеральна секретарь, Румыниин Социалис Республикын Президент, делегациин толгойлогшо; Маня Мэнеску — РКП-гэй ЦК-гай Гүйсэдхэхэ комитедэй гэшүүн, СРР-эй правительствын Премьер-Министр; Штефан Андрей — РКП-гэй ЦК-гай секретарь; Джордже Маковеску — РКП-гэй ЦК-гай гэшүүн, СРР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр; Мирча Малица — РКП-гэй Генеральна секретариин, СРР-эй Президентын советник; Митя Константин — РКП-гэй Генеральна секретариин, СРР-эй Президентын советник;

Совет Социалис Республикануудай Союзhaa — Л. И. Брежнев — Советскэ Союзай Коммунис партиин ЦК-гай Генеральна секретарь, делегациин толгойлогшо; А. Н. Косыгин — КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ; А. А. Громыко — КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр; К. Ф. Катушев — КПСС-эй ЦК-гай секретарь; К. В. Русаков — КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туhалагша; А. М. Александров — КПСС-эй Центральна шалгалтын комиссиин гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туhалагша;

Чехословакиин Социалис Республикаhaa — Густав Гусак — Чехословакиин Коммунис партиин ЦК-гай Генеральна секретарь, делегациин толгойлогшо; Любомир Штроугал — КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, ЧССР-эй правительствын түрүүлэгшэ; Васил Биляк — КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, КПЧ-гэй ЦК-гай секретарь; Богуслав Хнеупек — КПЧ-гэй ЦК-гай гэшүүн, ЧССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр; Антонин Вавруш — КПЧ-гэй ЦК-гай уласхоорондын политикын таhагые даагша хабаадаhан байна.

Варшавска договорто хабаатай гүрэнүүдэй Нэгэдхэгдэмэл зэбсэгтэ хүсэнүүдэй ахамад командалагша, Советскэ Союзай Маршал И. И. Якубовский, Варшавска договорто хабаатай гүрэнүүдэй Политическэ зүбшэлэлгын комитедэй генеральна секретарь Н. П. Фирюбин мүн лэ зүблөөнэй хүдэлмэридэ хабаадаа.

Европодохи аюулгүй байдал бэхижүүлхэ, уласхоорондын шахардуу байдал улам hулаpуулха гол шухала асуудалнуудые Политическэ зүбшэлэлгын комитедэй зүблөөндэ хабаадагшад зүбшэн хэлсэбэ.

Шахардуу байдалай hуларалга мүнөө үедэ Европо түбидэхи, бүхы дэлхэй дээрэхи байдалай хүгжэлтын гол шэнжэ боложо байна гэжэ ПКК-гай зүблөөндэ хабаадагшад сэдьхэлээ ханангяар тэмдэглээ. Социальна ондо ондоо байгуулалтатай гүрэнүүдэй амгалан гуримаар зэргэ оршохо гол ёhoн, бэеэ даадаhан ба дулдыданги бэшэ байдалые, адли тэгшэ эрхые, газар дайдынь ойроо хүртэшэгүй байлгые, Европын гүрэнүүдэй хилэнүүдэй хубилгагдашагүй байлгые хүндэлхэ, хүсэ хэрэглэлгэhээ, занаалта хэлгэhээ арсаха, дотоодынгоо хэрэгүүдтэ хамааралсахагүй гэхэ мэтэ гүрэнүүд хоорондын харилсаанай үндэhэн гурим ёhонууд уласхоорондын харилсаанда улам бүри үргэнөөр бэелүүлэгдэжэ байна. Шахардуу байдал hулаpуулга Вьетнамда, Лаосто, Урда Азида, Дүтын Зүүн зүгтэ зүришэлдөө хёмороото асуудалнуудые политическэ аргаар шиидхэхэ ябадалда ехэ нүлөө үзүүлхын эрхэ сүлөөгэй, бэеэ даадаhан, демократиин ба хүгжэлтын түлөө арадуудай тэмсэлдэ таарамжатай оршон байдал хангана.

Гэхэ зуура уласхоорондын шахардуу байдал hулаpуулгада эсэргүүсэгшэд, «хүйтэн дайнай» тала баригшад, империализмын хүсэнүүд, хархис этэгээдүүд буу зэбсэгээ хангирган, арадуудай хүсэл эрмэлзэл хангалгада — шахардуу байдал hулаpуулха хэрэгтэ тойбо татана гэжэ ПКК-гай зүблөөндэ хабаадагшад тэмдэглэбэ. Милитарис этэгээдүүд НАТО-е эдэбхижүүлхээр hэдэлгэ гаргана. Энэ империалис сэрэгэй бүлэглэлдэ хабаатай оронуудай сэрэгэй бюджедүүд улам нэмээгдэжэ байhаар.

Тиигэбэшье дэлхэйн арадууд, түрүү үзэлтэй демократическа, империализмда эсэргүү, эб найрамдалда дуратай бүхы хүсэнүүд бата нэгэдэлтэйгээр тэмсэн, илалта туйлажа, үндэhэн ашатуhаа сахин хамгаалха, арад бүхэнэй хуби заяагаа өөhэдөө шиидхэхэ эрхэ хүндэлхэ ябадал хангаха гээд Варшавска договорто хабаатай гүрэнүүд батаар найдажа байhанаа мэдүүлнэ.

Социалис оронуудай, нэн түрүүндэ Советскэ Союзай гадаадын политическэ бүтэмжэтэй hайн ажал ябуулга, илангаяа мэдээжэ болоhон хэдэ хэдэн договорнуудые, хэлсээнүүдые ФРГ-тэй баталалга Европодохи оршон байдал hайжаруулха, бүхы гүрэнүүдэй хоорондо хани хүршэ ёhоной холбоо барисаа тоггоохо, али алинда ашатай туhатай харилсаа үргэдхэхэ арга олгоhон байна.

Европодохи шахардуу байдал hулаpуулгын замаар хэгдэhэн ябуулга аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэевропын зүблөө зарлаха арга олгоо. Энэнь Европын оронуудай бүхы арадуудай, правительствануудай хамтын хэрэг болоно гэжэ ПКК-гай зүблөөндэ хабаадагшад сэдьхэлээ ханангяар тэмдэглэбэ.

Ниитэевропын зүблөөн Европые бүхы гүрэнүүдэй адли тэгшэ эрхэтэй харилсаа холбооной район болгохо, эдэнэй хоорондын этигэл найдабарие хүгжөөхөөр алхам хэхэ үялгатай. Шиидхэбэринүүдые абажа, гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаанай гол ёhонуудые, тэдэниие сахиха хэмжээнүүдые тодорхойлхо зэргэтэй. Эдэ хэмжээнүүдые бэелүүлгэ Европын бүхы арадуудай аюулгүй байдал найдамтайгаар хангаха, оршон тойронхи байгаали сахин хамгаалха асуудалнуудые шиидхэлгэдэ бүхы оронуудай хүсэлэл оролдолго элсүүлэн гулидхажа, экономическа, научно-техническэ, соёлой удаан болзорой харилсаа тогтоохо, мэдээсэлнүүдые абалсаха, эмхи зургаануудай, организацинуудай ба гражданинуудай хоорондо холбоо барисаа тогтоолгодо таарамжатай байдал хангаха байха. Тус зүблөөе амжалтатайгаар түгэсхэлгэ Европодо эб найрамдал ерээдүйдэ жангаха замай шухала шата болохо байна.

Ниитэевропын зүблөөнэй хүдэлмэридэ тойбо татаха, тэрэниие унжагайруулха, үндэhэн шухала зорилгонуудые шиидхэлгэhээ хадуурруулха гэhэн hэдэлгэнүүд энэ зүблөөнэй үндэр дээдэ уг зорилгонуудта таарахагүй.

Ниитэевропын зүблөөнэй амжалта хангахын, Европодохи шахардуу байдалые саашаданъ hулаpуулхын, эндэхи оршон байдал hайжаруулхын тула бүхы хүсэ шадалаа элсүүлхэ уряатайгаар Варшавска договорто хабаадагша гүрэнүүдэй ба политическэ ажал ябуулагшалта хандаба.

Ниитэевропын зүблөөнэй түгэсхэлэй шата үнгэргэжэ, тэрэнэй документнүүдтэ гүрэнүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй гараа табиха байhаниинь шухала гэжэ ПКК-гай зүблөөндэ хабаадагшад үшөө дахин дабтан мэдүүлбэ. Энэнь тус хэрэгэй түүхэтэ удха шанарта таараха, ниитэевропын зүблөөнэй баталан абаhан шиидхэбэринүүд ба документнүүдэй Европын ерээдүйдэ айхабтар ехэ удха шанартай байhыень лаблаха байна.

Бидэнэр, Варшавска договорто хабаадагшад, Европодо бата бэхи, зүб ёhоной найрамдалай үндэhэ hуури тогтоохые эрмэлзэн, ниитэевропын зүблөө зарлуулха гэжэ олон жэл соо оролдоhон байнабди. Энэ зүблөөе зарлаhан ушар хадаа эб найрамдалай хэрэгэй ехэ илалта, уласхоорондын харилсаае, юумые зүбөөр бодомжолhоной үндэhөөр бэелүүлдэг болоhоной гэршэ гэжэ тоолонобди. Бидэнэр энэ зүблөөнэй хүдэлмэриин эб найрамдалда дуратай арадуудай hанал хүсэлдэ тааруугаар үнгэржэ, богонихон болзор соо амжалтатайгаар түгэсэхын түлөө манhаа дулдыдаха бүхы ябуулга бэелүүлхэбди. Гэбэшье тус зүблөөн хадаа эсэсэй уг зорилго бэшэ, харин Европо түбидэхи бүхы гүрэнүүдэй хоорондо шэнэ ёhоной харилсаа байгуулха талаар түүхэтэ ажал ябуулгын эхин шатанъ мүн гэжэ харанабди. Зүблөөн зохид тааруу ёhо дүримүүдые найруулжа, 35 гүрэн тэдэниие батадхан hайшааха ёhотой. Тиин Европын оронууд эдэ ёhо дүримүүдтэ түшэглэн, өөhэд хоорондоо үргэн ехэ хэмжээгээр холбоо харилсаа тогтоожо, энэнь гүрэн бүхэндэ материальнашье, оюун ухаанайшье талаар айхабтар ехэ туhа асарха байна. Бидэнэр иимэ холбоо харилсаа байгуулхаар бэлэмди. Тиигээд мүн энэ жэшээемнай дагыт гэжэ ниитэевропын зүблөөндэ хабаадагша бусад гүрэнүүдые уряалнабди. Европодо аюулгүй байдал болон холбоо харилсаа тогтоохо талаар зүблөөндэ хабаадагша гүрэнүүдэй саг үргэлжын орган байгуулбал, энэнь гол зорилгодомнай таараха байгаа.

ПКК-гай зүблөөндэ хабаадагшадай ниитын hанамжын ёhоор, политическэ hулаpуулгын хажуугаар, мүн сэрэгэй талаар байдалые hулаpуулбал, шухала удха шанартай байха юм. 1972 оной январьда ПКК-гай зүблөөн Европодохи эб найрамдал, аюулгүй байдал болон холбоо харилсаан тухай деклараци Прагада абаhан байгаа. Тиин Европодохи зэбсэгтэ хүсэнүүд болон буу зэбсэгые хороохо тушаа энэ деклараци соо хэлэгдэhэн hанамжые үшөө дахин гэршэлэн баталнабди. Европын түбтэ зэбсэгтэ хүсэнүүд болон буу зэбсэгые хороохо тухай хэлсээндэ амжалтын туйлагдабал, энэнь ниитэ хэрэгтэ шухала оруулалта боложо, мүн хойшодоо Европын бусад нютагуудташье тиимэ хэлсээ хэхэдэ таатай зохид эрхэ байдал олгохо бэлэй. Тиихэдээ хэлсээндэ хабаадаhан ямаршье гүрэнэй аюулгүй байдалда хохидол ушаруулхагүй, Европын бүхы гүрэнүүдэй аюулгүй байдалые хараада абалсаха гэhэн гол ёhон баримталагдаха ушартай. Иимэ тула зэбсэгтэ хүсэнүүд болон буу зэбсэг хороохо тухай бүтэмжэтэй hайнаар үгеэ ойлголсохо гүйсэд hайн арга боломжо бии гээшэ.

Дүтын Зүүн зүгтэхи байдал хаража үзөөд, ПКК-гай зүблөөндэ хабаадагшад булимтаралгын империалис политикада эсэргүүсэн, бүхы эзэмдэгдэhэн араб газар дайдаhаа Израилиин сэрэгые гаргахын, Палестинын араб арадай хуулита эрхые хангахын түлөө үнэн зүб тэмсэл хэжэ байгаа араб арадуудтай hаналаа гүйсэд нэгэдэнхэй байhанаа нэгэн дуугаар баталан харуулаа. Эндэхи нютагуудта оршодог бүхы гүрэнүүдэй аюулгүй байдал, гүрэнэйнь бүрин бүтэн байдал, тэгшэ эрхэ хангагдаха ёhотой гэжэ тоолоно. «Дүтын Зүүн зүгтэ бата бэхи, үнэн зүб эб найрамдал тогтоохын түлөө» гэhэн мэдүүлгэ абтаа.

Политическэ зүбшэлэлгын комитедэй зүблөөндэ хабаадагшад Вьетнамдахи байдал тухай hанамжаяа андалдаа. Тиин Париждахи хэлсээндэ гараа табиhан бүхы талануудай зүгhөө энэ хэлсээе нарин нягтаар, хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлхын түлөө оролдожо байгаа Вьетнамай Демократическа Республикын правительствын болон Урда-Вьетнамай Республикын саг зуурын революционно правительствын ябуулгые гүйсэд дэмжэжэ байhанаа зүблөөндэ хабаадагшад мэдүүлээ. «Вьетнамда бата бэхи эб найрамдал тогтоохын түлөө, вьетнам арадай үнэн зүб национальна аша туhые хангахын түлөө» гэhэн мэдүүлгэ абтаа.

Лаосто нэгэдэмэл засагай органуудай байгуулагдаhыень, Камбоджын патриодуудай амжалта туйлаhыень зүблөөндэ хабаадагшад hайшааба.

Зүблөөндэ хабаадагшад гадаадын хүсэнүүдэй хамааралсалгагүйгөөр ороноо амгаланаар, демократическа үндэhөөр нэгэдүүлхын түлөө таатай эрхэ байдал олгохо гэжэ Корейн Арадай Демократическа Республикын правительствын хэhэн бүтэмжэтэй hайн алхамуудые дэмжэжэ байhан тухайгаа мэдүүлээ.

Чилидэхи байдалые зүбшэн хэлсэжэ үзөөд, зүблөөндэ хабаадагшад хүнэй эрхын энэ орондо бүдүүлигээр эбдэгдэжэ байhые болюулха гэжэ эрид шанга эрилтэ табиба. Хүнэй эрхэ хадаа ООН-ой документнүүдтэ найруулагданхай. Зүблөөндэ хабаадагшад Чилиин патриодуудые мүрдэхэ ябадал болюулха гэhэн эрилтэ табяад, энэ ороной түрүү хүсэнүүдые дэмжэн тэмсэхыень бусад гүрэнүүд болон дэлхэйн олониитые уряална. «Чилиин демократуудые мүрдэлгые, тэндэ зоргоороо аашалалгые болюулха» гэhэн мэдүүлгэ абтаа.

Түгшүүрилтэ байдалые hулаpуулха ябадал дэлхэйн бүхы оронуудта дэлгэрхэ ёhотой гэжэ этигэдэг байhанаа тус зүблөөндэ хабаадагша гүрэнүүд мэдүүлбэ. Ямаршье ниитын-политическэ байгуулалтада хабаатайhаа дулдыдангүй, ехэшье, багашье бүхы гүрэнүүдэй уялганъ хадаа эб найрамдал тогтонижоруулхын түлөө оролдохо, арадуудай аша туhада тааруугаар уласхоорондын байдалай асуудалнуудые шиидхэлгэдэ эдэбхитэйгээр туhалха ябадал болоно.

Интернациональна уялганuудтаа хододоо үнэн сэхэ байдаг тус зүблөөндэ хабаадаhан гүрэнүүд Ази, Африка болон Латин Америкын оронуудай арадуудай үнэн зүб тэмсэлтэй hаналаа гүйсэд нэгэдэнги байhанаа харуулба. Тэрэ оронууд империализмда, колониализмда, шэнэ түхэлэй колониализмда эсэргүүсэн, национальна сүлөөрэлгын түлөө, политическэ байдалаа батадхан, экономическа бэеэ даанхай байдал туйлахын, социальна дэбжэлтын түлөө тэмсэнэ. Зүблөөндэ хабаадаhан гүрэнүүд Анголын, Мозамбигай, Гвинея-Бисаугай болон Ногоон хушуунай аралнуудай арадуудые дэмжэжэ байhанаа мэдүүлнэ, аппартеидэй политикые, араhа яhанай илгаа али бүхы янзаар гаргаха ябадалые шоо үзэжэ, шобто харана.

Бүлэглэлнүүдтэ хабаадахагүй гэhэн хүдэлөөн уласхоорондын хэрэгүүдтэ улам ехэ үүргэ дүүргэдэг боложо байна гэжэ зүблөөндэ хабаадагшад тэмдэглээд, бүлэглэлнүүдтэ хабаададаггүй оронуудай политикын империализмда эсэргүү шэглэлтэй байhые hайшаагаад, түгшүүрилтэ байдал hулаpуулхын түлөө, дайн сэрэг болон булимтаралгада эсэргүү тэмсэлдэ, эб найрамдалай болон арадуудай национальна бэеэ даанхай байдалай түлөө тэмсэлдэ тэдэнэй улам ехэ оруулалта хэжэ байhыень ханангяар тэмдэглэнэ. Бүлэглэлнүүдтэ хабаададаггүй оронуудай Алжирта болоhон IV конференци энэ талаар ехэ удха шанартай гэжэ онсолон тэмдэглэгдэбэ.

Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин үүргые дээшэлүүлхэ, ООН-ой уставай үндэhөөр уласхоорондын асуудалнуудые шиидхэлгэдэ, эб найрамдал батадхалгада, бүхы арадуудай хоорондо холбоо харилсаа хүгжөөлгэдэ тэрэнэй ажал ябуулгын улам аша үрэ ехэтэй болохо гээшэ шухала удха шанартай гэжэ зүблөөндэ хабаадаhан оронууд тэмдэглэнэ. Түүхэй эд болон экономическа хүгжэлтэ тухай асуудалнуудые хаража үзэхын тулада хүгжэжэ байгаа гүрэнүүдэй үүсхэлээр зарлагдаhан ООН-ой Генеральна Ассамблейн мүнөө боложо байгаа тусхай сесси хадаа шухала удха шанартай гэжэ тэдэнэр тэмдэглэбэ. Зүблөөндэ хабаадагшад уласхоорондын экономическа холбоо харилсаа тэгшэ эрхын үндэhөөр саашадань хүгжөөхэ шухала тухай хэлсэбэ. Иимэ харилсаанда хабаадагшад гүрэн бүхэнэй өөрынгөө байгаалиин баялигые өөhэдөө мэдэхэ эрхыень хүндэлхэ, уласхоорондын худалдаа наймаанда эгээл тааруу hайн байдал хангаха гэhэн гол ёhые бэелүүлхын түлөө, хүгжэлтэдөө гээгдэhэн оронуудай түргэнөөр экономическа дэбжэлтэ туйлахын түлөө, империализмын политикаар батадхагдаhан тэгшэ бэшэ экономическа харилсаае усадхахын түлөө оролдохо ёhотой.

Варшавска договорой байгуулагдаhаар хорин жэл 1975 оной майда гүйсэхэнь. Энэ ойдо бэлдэхэ, тэрэниие үнгэргэхэ тухай асуудалнууд хэлсэгдээ. Аха дүү гүрэнүүдэй али бүхы талаар холбоо харилсаанъ улам хүгжэжэ, энэнь гүрэн бүхэнэй экономическа арга боломжыень түргэнөөр ехэдхэнэ. Варшавска договорто хабаатай оронуудай бэеэ хамгаалха хүсэ шадалые бэхижүүлнэ, арадуудайнь ажана байдал hайжаруулгада, соёл культура болон эрдэм ухаа хүгжөөлгэдэ туhа болоно гэжэ зүблөөндэ хабаадагшад ханангяар тэмдэглэбэ. Варшавска договорто хабаатай оронууд социализмын, дэбжэлтын болон эб найрамдалай аша туhада таhаршагүй нягта хани барисаагаа саашадаашье бэхижүүлхэ юм. Тиихэдээ социализмын нэрэ хүндые улам үргэхэ. Манай гүрэнүүдэй харилсаан хадаа гүрэнүүд хоорондын шэнэ түхэлэй харилсаанай үльгэр жэшээ бусад арадуудта харуулна. Социализм болбол бодото демократическа обществын, социалис ёhоной ажабайдалай үльгэр жэшээ харуулна. Варшавска договорто хабаатай гүрэнүүд түгшүүрилтэ байдалые саашадань улам hулаpуулхын түлөө, эб найрамдалай, аюулгүй байдалай, арадуудай экономическа болон социальна дэбжэлтын зорилгонуудай илан мандахын түлөө тэмсэхэ юм.

ПКК-гай зүблөөндэ хабаадаhан оронууд Хойто-Атлантическа хэлсээнэй организациин тараагдахатай нэгэн хамта, мүн Варшавска договорой эмхиие тараахаар бэлэн байhан тухайгаа үшөө дахин гэршэлнэ. Үгышье hаа, түрүүшын алхам болгон, тэдэнэй сэрэгэй организацинуудые усадхахаар бэлэн байhан тухайгаа мэдүүлнэ. Гэхэтэй хамта НАТО-гой бүлэглэлэй байгаа сагта, буу зэбсэг хураалгаар аша үрэтэй хэмжээнүүдэй бэелүүлэгдээгүйдэ Варшавска договорто хабаатай оронууд бэеэ хамгаалха шадалаа саашадаашье бэхижүүлхэ, энэ талаар хоорондохи нягта холбоо харилсаагаа улам хүгжөөхэ юм гэжэ мэдүүлнэ.

Нэгэдэмэл командованиин зүгhөө ямар бодото ажал хүдэлмэриин хэгдэhэн тухай Варшавска договорой Нэгэдэмэл зэбсэгтэ хүсэнүүдэй главнокомандалагшын элидхэлые зүблөөндэ хабаадагшад шагнаа. Политическэ зүбшэлэлгын комитедэй зүблөөн аха дүүгэй, хани барисаанай, харилсан ажаллалгын оршон байдалда үнгэрөө.

БОЛГАРИИН АРАДАЙ РЕСПУБЛИКЫН ТҮЛӨӨ
Тодор ЖИВКОВ,
Болгариин Коммунис партиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, Болгариин Арадай Республикын Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ.
Станков ТОДОРОВ,
Болгариин Арадай Республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ.

ВЕНГРИИН АРАДАЙ РЕСПУБЛИКЫН ТҮЛӨӨ
Янош КАДАР,
Венгриин Хүдэлмэришэнэй Социалис партиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь.
Ене ФОК,
Венгриин Арадай Республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ.

ГЕРМАНИИН ДЕМОКРАТИЧЕСКА РЕСПУБЛИКЫН ТҮЛӨӨ
Эрих ХОНЕККЕР,
Германиин Нэгэдэмэл Социалис партиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь.
Вилли ШТОФ,
Германиин Демократическа Республикын Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ.
Хорст ЗИНДЕРМАН,
Германиин Демократическа Республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ.

ПОЛЬШЫН АРАДАЙ РЕСПУБЛИКЫН ТҮЛӨӨ
Эдвард ГЕРЕК,
Польшын Худэлмэришэнэй Нэгэдэмэл партиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь.
Генрик ЯБЛОНЬСКИЙ,
Польшын Арадай Республикын Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ.
Пётр ЯРОШЕВИЧ,
Польшын Арадай Республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ.

РУМЫНИИН СОЦИАЛИС РЕСПУБЛИКЫН ТҮЛӨӨ
Николае ЧАУШЕСКУ,
Румыниин Коммунис партиин Генеральна секретарь. Румыниин Социалис Республикын Президент.
Маня МЭНЕСКУ,
Румыниин Социалис Республикын правительствын Премьер-Министр.

СОВЕТ СОЦИАЛИС РЕСПУБЛИКАНУУДАЙ СОЮЗАЙ ТҮЛӨӨ
Л. И. БРЕЖНЕВ,
Советскэ Союзай Коммунис партиин ЦК-гай Генеральна секретарь.
А. Н. КОСЫГИН,
Совет Социалис Республикануудай Союзай Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ.

ЧЕХОСЛОВАКИИН СОЦИАЛИС РЕСПУБЛИКЫН ТҮЛӨӨ
Густав ГУСАК,
Чехословакиин Коммунис партиин ЦК-гай Генеральна секретарь.
Любомир ШТРОУГАЛ,
Чехословакиин Социалис Республикын правительствын Түрүүлэгшэ.

Варшава, 1974 оной апрелиин 18.

Л. И. БРЕЖНЕВ АХА ДҮҮ ПАРТИНУУДАЙ ХҮТЭЛБЭРИЛЭГШ ЭДТЭЙ УУЛЗАБА

ВАРШАВА. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев БКП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, НРБ-гэй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Т. Живковтэй апрелиин 18-да уулзаба.

Аха дүү совет-болгар харилсаае саашадань үргэдхэн хүгжөөхэ асуудалнуудаар, мүн хоёр талые hонирхуулhан бусад зарим асуудалнуудаар үнэн зүрхэнэй, хани ёhоной оршон байдалда үнгэрhэн хөөрэлдөөнэй үедэ hанамжануудаа хэлсэhэн байна.

***

ВАРШАВА. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев РКП-гэй Генеральна секретарь нүхэр Н. Чаушескутэй апрелиин 18-да уулзажа хөөрэлдэбэ.

Советскэ Союзай ба Румыниин хоорондохи хоёр талын харилсаанай асуудалнууд, мүн хоёр талые hонирхуулhан бусад асуудалнууд нүхэр ёhоной оршон байдалда үнгэрhэн хөөрэлдөөнэй үедэ зүбшэн хэлсэгдээ.

***

ВАРШАВА. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев СЕПГ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь нүхэр Э. Хонеккертой апрелиин 18-да уулзаба.

КПСС-эй ба СЕПГ-гэй, Советскэ Союзай ба ГДР-эй хоорондохи али бүхы харилсаа холбоо саашадань үргэдхэхэ асуудалнуудта хөөрэлдөөнэй үедэ гол анхарал хандуулагдаа.

Л. И. Брежневэй, Э. Хонеккерой хоорондо болоhон хөөрэлдөөн аха дүү ёhоной, үнэн зүрхэнэй оршон байдалда үнгэрhэн байна.

* * *

ВАРШАВА. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев КПЧ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Г. Гусагтай апрелиин 18-да уулзажа хөөрэлдөө.

Советскэ Союзай, Чехословакиин Социалис Республикын аха дүүгэй хани харилсаае саашадань хүгжөөхэ тухай асуудалаар, уласхоорондын харилсаанай хэдэ хэдэн асуудалнуудаар үнэн зүрхэнэй, нүхэр ёhоной оршон байдалда үнгэрhэн хөөрэлдөөнэй үедэ hанамжаяа хэлсэбэ.

Варшавска договорто хабаатай гүрэнүүдэй политическэ зүбшэлэлгын комитедэй зүблөөн

Варшавска договорто хабаатай гүрэнүүдэй Политическэ зүбшэлэлгын комитедэй зүблөөнэй заседани апрелиин 18-да Варшавада болобо. Болгариин Арадай Республикын, Венгриин Арадай Республикын, Германиин Демократическа Республикын, Польшын Арадай Республикын, Румыниин Социалис Республикын, Совет Социалис Республикануудай Союзай ба Чехословакиин Социалис Республикын делегацинууд «Европодохи аюулгүй байдалай ба уласхоорондын шахардуу байдал hулаpуулхын түлөө тэмсэлэй мүнөөнэй шата» гэhэн асуудалые зүбшэн хэлсэлгэеэ үргэлжэлүүлээ.

ЧССР-эй делегациин толгойлогшо, Чехословакиин Коммунис партиин ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Г. Гусак үглөөнэй заседани дээрэ түрүүлэгшээр hууба.

НРБ-гэй делегациин толгойлогшо, Болгариин Коммунис партиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, НРБ-гэй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Т. Живков забhарлалгын hүүлээр үглөөнэй заседани дээрэ түрүүлэгшээр hууба.

Үдэшын заседани үдэhөө хойшо болобо. НРБ-гэй делегациин толгойлогшо, Болгариин Коммунис партиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, НРБ-гэй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Т. Живковэй түрүүлэлгэ доро тэрэ үнгэрhэн байна.

Документнүүд зүблөөн дээрэ баталагдан абтаа. Эдэнь хэблэлдэ тунхаглагдаха юм. «Варшавска договорто хабаатай гүрэнүүдэй Политическэ зүбшэлэлгын комитедэй зүблөөнэй коммюникедэ» делегацинуудай толгойлогшонор гар табяа.

(ТАСС).

А. Н. Косыгин М. Мэнескутэй хөөрэлдэбэ

ВАРШАВА. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин РКП-гэй ЦК-гай Гүйсэдхэхэ комитедэй гэшүүн, СРР-эй правительствын Премьер-Министр М. Мэнескутэй апрелиин 18-да уулзаhан байна.

Советскэ Союзай, Румыниин Социалис Республикын хоорондохи экономическа харилсаанай асуудалнуудые хөөрэлдөөнэй үедэ хаража үзэбэ.

Совет делегаци Москвадаа бусаба

ВАРШАВА. (ТАСС). Варшавска договорто хабаатай гүрэнүүдэй Политическэ зүбшэлэлгын комитедэй зүблөөндэ хабаадаhан совет делегаци апрелиин 18-да Варшаваhаа Москвагаа бусаба.

Делегациин толгойлогшо КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневтэй хамта КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, КПСС-эй ЦК-гай секретарь К. Ф. Катушев, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туhалагша К. В. Русаков, КПСС-эй Центральна шалгалтын комиссиин гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туhалагша А. М. Александров ерээ.

СССР-эй ба ПНР-эй гүрэнэй тугуудаар шэмэглэгдэhэн Варшавын Гданьска вокзал дээрэhээ ПОРП-ын ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Э. Герек, ПНР-эй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Г. Яблоньский, ПНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ П. Ярошевич, ПОРП-ын ЦК-гай Политбюрогой гэшүүд ба гэшүүдтэ кандидадууд, ПОРП-ын ЦК-гай секретарьнар, партийна ба гүрэнэй бусад ажал ябуулагшад совет делегациие үдэшэбэ.

Хилын саанаhаа

ДЕЛИ

Майн 1-дэ зорюулагдана

ТАСС

Ажалшадай hаналаа нэгэдэлгын уласхоорондын үдэр — Майн 1-дэ зорюулагдаhан социалис оронуудай уран hайханай фильмүүдэй фестиваль эндэ нээгдээ. Советскэ Союзай, Польшын, Болгариин, ГДР-эй, Вьетнамай Демократическа Республикын, КНДР-эй, Кубын киню буулгадаг уран бэлигтэнэй хүдэлмэринүүдые хүн зон hонирхон хараха байна. Кинофестиваль апрелиин 28 болотор үнгэргэгдэхэ.

БУДАПЕШТ

Хурдан түргэн хүгжэлтэ

ТАСС

Энэ жэлдэ Венгриин Арадай Республикын хүнгэн промышленностиин хүдэлмэришэд продукци үйлэдбэрилэлгынгөө хэмжээе нёдондонойхиhоо 8—8,5 процентээр дээшэлүүлхэ байна. Мүнөө Венгриин камвольно фабрика, Уйпештын hооhон бүд нэхэдэг фабрика, Ходмезевашархейдэхи, Вацтахи трикотажна фабриканууд, бүд нэхэлгын, оёдолой ба гуталай промышленностиин предприятинууд hэльбэн шэнэлэгдэжэ байна.

КОЛОМБО

Ленинскэ үдэрнүүд Шри Ланкада үнгэргэгдэнэ

ТАСС

В. И. Ленинэй түрэhөөр 104 жэлэй ойдо зорюулагдаhан суглаан Шри Ланкагай ниислэл хотын театрально-концертнэ эгээн ехэ залнуудай нэгэн соо болобо. Ороной Национальна, гүрэнэй ассамблейн депутадууд, политическэ ба профсоюзай элитэ мэдээжэ ажал ябуулагшад, олониитын түлөөлэгшэд, журналистнууд эндэ суглаphан байна. Суглаанда хабаадагшад дэлхэйн пролетариадай вождиин ажабайдал ба ажал ябуулга тухай лекци шагнаhан, «Ленин тухай хөөрөөнүүд» гэжэ кинофильм хараhан байха юм.

Бүхы республика дотор баярай митингнүүд үнгэргэгдэнэ, лекцинүүд уншагдана, выставкэнүүд, кинофестивальнууд эмхидхэгдэнэ. Совет гүрэнэй үндэhэ hуури табигшын түрэhэн үдэрые тэмдэглэлгэ СССР-эй ба Шри Ланкагай арадуудай хоорондохи хани барисаанай ёhотойл hайндэр боложо үнгэрнэ гээд түрүү үзэлтэй «Атта» газетэ бэшэнэ.

ДЕЛИ

ОЛОНИИТЫН СУГЛААН

ТАСС

СССР Инди хоёрой хоорондо дипломатическа харилсаанай тогтоогдоhоор 27 жэлэй ойдо зорюулагдаhан, Индиин ниислэл хотын олониитын баярай суглаан Делидэхи Совет соёлой байшан соо болобо. Индиин ба Советскэ Союзай хоорондохи хани харилсаае амжалтатайгаар хүгжөөлгэ Ази түбидэ, бүхы дэлхэй дээрэ удаан сагай бата бэхи эб найрамдал хангаха хэрэгтэ шухала үүргэ дүүргэнэ.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хани ёhоной албанай хэрэгээр нёдондо жэл Индидэ ерээд бусаhаниинь хоёр ороной хани барисаанай түүхэдэхи шухала шата болоо гээд мэдүүлhэн байна.

ТОЛИ

ПУБЛИЦИСТИКЭ

ОШОНҺОО ДҮЛЭН БАДАРДАГ

ХОРИДОХИ зуун жэлэй эхиндэ хэблэгдэн гараhан «Искра» газетын түрүүшын номерто «Ошонhоо дүлэн бадарха» гэhэн үгэнүүд аржытар бэшээтэй байдаг. Декабрист, поэт А. Одоевскиин мэдээжэ шүлэгэй энэ мүрые Владимир Ильич Ленин дэмы бэшэ эпиграф болгон, «Искрын» түрүүшын номерто табяа бшуу.

«Ошонhоо дүлэн бадарха». Гүн удхатай, сэсэн мэргэн үгэнүүд. Хаанта засагай хатуу шэрүүн сагта революционернүүдэй хүсэн нэгэдэжэ, тэдэнэй тэмсэл уряа, эрмэлзэл, зориг, хэрэгынь ошонhоо эхи абаhан дүлэн шэнгеэр бадаран мандаhан түүхэтэй. Уужам дэлгэр Россиин хүдэлмэришэн, таряашадай hүлдэ, ударидагша болоhон Коммунис партиин ударидалга доро 1917 ондо Октябриин дүлэн бүхы дэлхэйе гэрэлтүүлэн сасараа.

Тэрэ гэhээр табин долоон жэл болохонь. Манай ороной арад зоной, хүдэлмэришэд, таряашадай хүсэл бодолые, эрмэлзэл зоригые нэгэдүүлэн, тэдэнэй hайн hайхан үүсхэлые «ошонhоо дүлэн болотор» бадаруулhан, ниитын дэбжэлтын охинние гайхамшагаар дэмжэдэг түрэл Коммунис партиин ашые, сэсэн мэргэнние хүн бүхэн үшөө дахин лаблан ойлгоно.

Гүрэнэй, хамтын хэрэгэй улам hайнаар ябахын, хүгжэхын түлөө оролдодог, тэрэнние улам hайжаруулхын түлөө тэмсэдэг хүнүүдэй hайн hайхан үүсхэл манай орон дотор гансаардадаггүй, дэмжэлгэ олонгүй байдаггүй.

Манай уужам дэлгэр ороной ажалшад үдэрhөө үдэртэ шэнэ үүсхэл эрмэлзэл гаргажа, юhэдэхи табан жэлэй түсэбые дүүргэхын түлөө тэмсэжэ байна. Ажахыгаа, предприятиингаа экономикын хүгжэлтын түлөө hанаагаа зобожо, олоной хэрэгэй урагшатайгаар ябахын, hү, мяха, нооho, үндэгэ бүри ехээр абахын түлөө оролдожо, хайшан гээ hаамнай, ямар хэмжээ абаа hаамнай, hэм. Тэдэнэй жэшээгээр заводой цех, участок, бригаданууд ажаллажа байнхай.

Мүноо юhэдэхи табан жэлэй тодорхойлхы дүрбэдэхи жэлэй гараад, нэгэдэхи кварталай дүүргэд байhан үедэ республика соогуурнай социалис мүрысоонэй дүлэн бүри үргэдэн бадарна. Тодорхойлхы, дүрбэдэхи жэлые амжалта, илалтатайгаар түдүүргэhэн тухайгаа hаяхан баяртайгаар мэдээсэбэ.

Үндэр эрмэлзэлтэй, эдэбхи үүсхэлээр баян хүнүүд манайда нилээд олон даа. Хамтын хэрэгэй түлөө ходо оролдожо, hанаагаа зобожо ябадаг нүхэдэй ажал хүдэлмэри хэзээдэ урагшатай байдаг.

Улаан-Үдын аймагай hүралсалай ажахын эрхим хоамжалта туйлаа бэлэй. 1972 — 1973 онуудта хонин бүхэнhөө 4.8 килограмм нооho хайшалаа hэн. Зуун хонин бүриhөө 124 хурьга абаа. Мүнөө жэлдэшье энэ хонишон баhал амжалтатай: үнгэрэгшэ жэлэйнгээ амжалтые дахин дабтажа, зуун хонин бүриhөө 125 хурьга абанхай.

ажал хүдэлмэри хурдан түргэноор ябаха гээшэб гэжэ сэдьхэлээ зобожо байдаг хүнүүд манай Буряад орон дотор нилээд олон. Жэшээлхэдэ, Зэдын аймагай Борьёогой совхозой суута хонишон, Социалис Ажалай Герой Гасарун Лубсанович Рабдаев хамтын ажал хэрэгэй hайнаар ябахын хойноhоо hанаагаа зободог hэн. Гээгдэнги хонишодто туhалжа, залуу хонишодто өөрынгөө баян дүй дүршэл дамжуулан үгэхэ тухайгаа нүхэр Рабдаев мэдүүлжэ, ёhото совет хүнэй, коммунистын үльгэр жэшээ харуулаа, hайн hайхан үүсхэл гаргаа юм. Тиихэдэ Улаан-Үдын локомотив-вагон заhабарилгын заводой дизельнэ цехэй слесарьнүүдэй бригадын гэшүүд (бригадирынь С. И. Маковей) «Табан жэлэй түсэбые — болзорhоонь урид!» гэжэ ямар hайн hайхан үүсхэл гаргаа гэсхэхэ тухай үүсхэл гаргаhан, социалис мүрысоонэй манлайда ябаhан коллектив, ажахы, предприятинууд Буряад орон доторнай үсөөн бэшэ. Яруунын аймагай hаалишадай, Хэжэнгын аймагай хонишодой, Хурамхаанай аймагай механизаторнуудай үүсхэлые республикын хүдөөгэй ажалшад үргэноор дэмжэнэ. Энэнь «ошонhоо бадарhан дүлэн» мэтээр үргэдэн, олон түмэноор hайшаагдан, Буряад ороной hайн hайхан зорилгонуудай нэгэн болоо бшуу.

Республикын зүг бүхэнhөө нютаг, аймаг, ажахы бүхэнhөө баяртай мэдээсэлнүүд орожол байна. Сэлэнгын аймагай суута hаалишан, Социалис Ажалай Герой Н. Л. Тадвашкина табан жэлэйнгээ түсэбые үшөө 1973 ондо дүүргээ hэн. Тиихэдэ Зэдын аймагай хонишон Д. Я. Свистунов табан жэлэйнгээ түсэб нишон, партиин гэшүүн Бальжан Соктоевич Цыреновые би үнинэй таниха хүм.

1972 оной декабрь hара соо тэрэнэй отарада ошон гэhээм, энэ нүхэрнай үбэлэй янгинама жабартайда вагон-гэрхэн соо ажаhуужа байба.

Би гайхабаб:

— Үгы, энэ яажа байhан хүн гээшэбта? Хүлдэхэтнай бэшэ гү?

Бальжан Соктоевич урдаhаам энеэбхилээд:

— Бидэнэр яашаха hэмбибди. Түмэр пээшэнээ hайса түлеэд.

...hүүлдэ мэдэхэдэм, Бальжан Соктоевич үбэлжөөндөө зорюута буунгүй, зунай байрада ажаhуугаад, хонидойнгоо нооho ута, үдхэн болгохо гэжэ шиидэhэн байгаа. Тиигээдшье бэлшээриин талаар зунай энэ байрань ехэл hайн hэн. Тиигэжэ энэ нүхэр ехэ

«Ошонhоо дүлэн бадарха...» Манай ажалшадай үүсхэл, эдэбхи айхабтар ехэ. Үшөө 1919 ондо Москва-Сортировочная станциин хүдэлмэришэдэй гаргаhан үүсхэлые В. И. Ленин үндэрөөр сэгнээ hэн.

Мүнөөдэр, апрелиин 20-ной үдэр манай Эхэ ороной ажалшад «улаан субботодо» хабаадалсажа, үүсхэл, эдэбхи, баатаршалгын үльгэр жэшээ харуулхань.

Шэнэ амжалта! Шэнэ илалта! «Табан жэлэйнгээ түсэбые болзорhоонь урид дүүргэе!», «Социалис мүрысөөнэй эршэ улам шангадхая! гэhэн үүсхэл, уряанууд ошонhоо бадарhан дүлэндэл сасараад, бодото бэелэл, удхаяа хаа хаанагүй оложо байна. Иимэл хадаа манай совет хүнүүдэй hайн hайхан үүсхэл, хэрэг сэгнэшэгүй үнэтэй сэнтэй. Эхэ орон, арад зон, Коммунис партидаа үнэн сэхэ, инаг дуратай байhанай толотомо гэршэ болоно бшуу.

Шэнэ газар элдүүрилэн ашаглажа эхилhээр 20 жэлэй ойдо зорюулагдажа, Казахай ССР-эй ниислэл хото Алма-Ата хотодо болоhон баярай суглаан дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Леонид Ильич Брежнев үгэ хэлэхэдээ, арад зоной, ажалшадай үүсхэл эрмэлзэлые халуунаар дэмжэхэ тухай онсолон тэмдэглээ hэн. Тиимэhээ хүн бүхэнэй hайн hайхан үүсхэл, дурадхал, ажахые, предприятиие хүгжөөхэ хэрэгтэ туhа боложо орохо, олоной урма сэдьхэл баясуулха, бадаруулха зэргэтэй болоно бшуу. Партийна организацинууд, ниитын эмхинүүд энээние саг үргэлжэ дэмжэхэ, «ошыень дүлэн болотор бадаруулха» нангин уялгатай бшуу.

«Ошонhоо дүлэн бадарха». hайхан хэрэг, үүсхэл гаргаhан лэ газарта бүхы юумэниинь, арга боломжонь, коллективынь hайн, бата бэхи байдаг. Партида, совет арадта КПСС-эй ЦК-гай хандаhан Хандалгада харюу болгон, республикымнай предприяти, ажахынууд үгтамжын түсэбүүдые абаад, амжалтатай ажаллажа байна.

Совет хүнүүдэй галта зүрхэhөө бадарhан ошон айхабтар ехэ дүлэн боложо, юртэмсэ дээрэ эб найрамдал, амгалан ажал, эрхэ сүлөө, зол жаргал, хани барисаа, аха дүүгэй холбоое, адли эрхэ мандуулхын түлөө торобхилжо байхал.

Ошонhоо дүлэн бадараг!

Г. ДАШАБЫЛОВ.

ҮНИНЭЙ ТАНИЛ ҮГЭ

«СУББОТНИК» гэhэн үгэ эды бүхэндэ үнинэй танил юм. «Субботник» гэхэдэ, Ленин багшын модо үргэлсөөд ябаhан зураг эли тодоор hанаанда ороодхидог. «Субботник» гээшэ уужам Эхэ орон соомнай бүхы арад зон бага ехэгүй барилгада бултаараа жагсаад, хамтын хүсөөр асари ехэ бүтээл бодхоожо байна гэhэн удхатай. Субботник болбол коммунис хүмүүжүүлгын нэгэ хүрса хүсэтэ түхэл hаяг боложо мүнхэрөө. Жэл ошохо бүри субботнигой удха шанар улам үргэдэнэ.

...1927 оной хабар бэлэй. Нэгэ hайхан үдэр Хориин таряашан-залуушуулай hургуулиин бүхы hурагшадые субботнигто жагсааба.

Урда тээнь хэдэн үдэр соо субботник тухай багшанарhаа дуулаhан, хамуур, хүрзэ бэлдэhэн hурагшад ехэл эрмэлзэл ехэтэй байгаа hэн. Энэ субботник ударидаха Хоца Намсараев багшамнай жагсаалай урда гаража:

— Ехэл hайхан хэрэг бүтээхэ гэжэ ерэбэ гээшэт. Ехэл хүсэн хамсы шамаад байнат. Юумэ тэнсээхэ зон бэшэ хат. Хадые урбуулхаар эрмэлзэн байнат. Бүхы ороноойнгоо арад зонтой ажалда хамта хабаадахатнай гээшэ. Бидэ энэ шэнэ баригдажа байhан hургуулиингаа барилгада туhалха зорилго табяад байнабди. Ехэ эмхитэй hайнаар, бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллаха ёhотойбди. Тиихын тула класс классаараа түсхай даабари абаха болонот. Долоодохи, зургаадахи классуудтамнай томо томо шэираг хүбүүд олон байна. Барилгаhаа үлэhэн модо зөөхэ, обоолхыень тэдэнэртэ найдаха гэлсээбди. Һургуулиин урда ба баруун талые долоодохи класста үгэхэ, хойто ба зүүн хажууе зургаадахи класста үгэхэ. Али классайхид hайнаар хүдэлэгшэ ааб? Субботнигой штаб шалгажа үзэнэ бээз. Тиихэдэ табадахи, дүрбэдэхи классууд соо ехэ нарин нягта басагад олон. Тэдэндэ бэлэн болоhон классуудые сэбэрлүүлхэ, хамуулха болонобди. Иигээд лэ субботнигнай эхилбэ гээшэ. Хамтын хэрэгтэ hайхан hанаагаараа оролдожо hурагты, — гээ hэн.

УЯТАЙ НУГАҺАН

Нэгэтэ Дармын Дугарай хүдэлмэриингөө hүүлдэ дутые хаража, уhанай эрьеэр гэр тээшээ гэшхэлэн ябахадань, уhанай нүгөө эрьедэ юумэнэй шалшаганаха дуулдаад, үгы болошобо. Дугар ябажа ябаhанаа зуг татаад, юунэйш шалшаганаhые hайнаар обёороогүй, ехэл hонороор шэртэн хараад лэ hуушоо hэн. Тиигэжэ hуутарнь, эрьеын хүмэг сооhоо томо гэгшын нугаhан гараад, уhанай урадхал уруу тамарhаар саашална. Дугар даб гэжэ хэбтэhэн бэеэрэз, мүлхи мүлхиhөөр, эрьеhээ холодожо, гэр тээшээ гүйжэ мэдээ болэй.

Уданшьегүй хүлэршэhэн Дугарай арайш гэжэ гэртээ хүрэжэ ерэhээр, амяа абажа ядан байгаад:

— Хор-Хор-Хорло! Урзанда hомолhон буугайм hомые хараа hэн гүш? Һайн хүн боложо, түргэн үгэл даа! — гээд, зүрхөө барин, — буумни, буумни хаана бэлэй? — гэн нэгэ булангhаа нүгөө булан хүрэтэр гүйжэл байна.

Хорло Дугарhаа ехэл сошоhон хэбэртэй, энэмни хайшан гээ гээшэб гэжэ амаа ангайн, үгэшье хэлэжэ ядаhаар hуушаба. Дугар одоошье булангдаа байhан буугаа хүшэгын саанаhаа оложо:

— Үгы, юундэ hуугааб гэжэ hуунаш? Амаа ангайгаад, шинии нобшорhоор байтар, алуулха юумэн алуулжа, арилха юумэн арилхань гээшэл! Түргэлыш гэнэб! — гээд, hамганайнгаа урдаhаа даб гэнэ. Һамганиинь бүришье сошожо:

— Дугарни, яагаабши даа? Шимни хүн болоhоор буу барижа аашалаагүй бэлэйш, бууhааш ехэл айналби, — гэhээр доошоо хаража, нюураа бараад hуушаба. Дугар бүришье сухалдажа:

— Юун fээшын булай hамгамши даа! Хүнэй ама руу орошохонь лэ, ойлгоно гүш, али үгы гү? — гээд, hандали дээрэ hас байтар hуушоо hэн ха. Хорлонь даб гэжэ үндыгөөд, Дугарайнгаа урдаhаа аалиханаар шэртэн, урда үдэшэнниинь зүүдэлhэн зүүдэеэ hанажа:

— Хүн юумыеш хулуугаа гү? Ай, бурхан, үдэшэ ехэл муухай зүүдэ хараа hэм. Мухар буруугаа газаагаа асаржа ябаhаар, модо руу алдажархёоб гэжэ зүүдэлөэб. Үнэхөөрөөшье, тэрэмни тудаба гээшэ гү? — гэhээр абдарайнгаа оёорто хэбтэhэн хоёрхон hомыень олоод hарбайжа ябатараа:

— Али амиды хүнэй урдаhаа буу барихаяа hанаа гүш? Хая саашань! Хулууhан зон хулуужа байг лэ! Нугэл бү абыш. — гээд, hомыень hөөргэнь абдарайнгаа оёорто хэхэеэ забдана. Дугар даб гэжэ бодоhоор:

— Шамда нугаhан гэнэб, нугаhан! Хүнэй яраhа байхада зүүдэ манаяа зугаалжа зорёолхош. Тиихынгээ орондо галаа түргэн түлижэ, тогоон соогоо уhа бусалгыш! — гээд, хоёр hомоёо абажа хармаандаа хээд, гэртэhээ гүйжэ гарашаба. Хорлонь ехэл хүхиhэн бэеэрээ, хойноhоонь:

— Зай, зай, бусалгахаб! Олзотойхон ерээрэй, Дугархамни. Ороhоор нугаhан гэхэгүй, бүтүү дэмырhэндэл юундэ гүйбэ гээшэб? — гэжэ үгэлбэ.

Уданшьегүй Дугарай торожо унажа ябаhаар, уhанай эрьедэ гүйжэ ерэхэдэ, үнеэхи нугаhанниинь хүл дороhоонь «няр-няр» гэhэээр, хоёр даляа арбагануулаад, саашаа тамаржа арилшаба. Дугарай досоо одоош наран гаража:

— Үхэмэршни, ниидэжэ шадахагүй байгаа юм гү? — гэжэ энеэгээд: — Даляа хухарhан хойноо хаана ошохо hэм, минии аманда орохолши, — гээд, буугаа hомолхо гэхэдэнь, буугайнь hомон соорхой хармаанhаань унашаhан байба.

— Байза, уятай нугаhа буудаадшье яахамнайб, — гээд, буугаа саашань шэдэжэ, утахан бургааhа абаад, эрье зубшан, нугаhанайнгаа хойноhоо гүйшэбэ.

Үнэхөөрөөшье, нугаhаниинь даляа хуха буудуулhан байшоо, теэд ниидэжэ шадахагүйл hэн хойноо хаана ошохо бэлэй...

Нугаhан Дугарай дүтэлхэтэй хамта, эрьеын захаар тамаржа ябаhан аад, уhа хаха зүhэhөөр, нүгөө эрье тээшэнь арилшаба. Дугар модоороо хооhон газар нэгэ дахин hүгөөд, нугаhанайнгаа хойноhоо хүбсаhатаяа уhа руу «пулд» байтар шунгашаба. Уhаниинь тиимэш гүнзэгы бэшэ, харин Дугарай хирмэдэ хүрэхэ хэбэртэй. Эрэ хүн зориhондоо гэжэ уhа оимон, нугаhанайнгаа хойноhоо ошожо ябаба.

Харин нугаhан хүсэгдэхөөр бэшэ. Арга шадалаа halахадаа:

— Байза, энээние мэхэлжэл гартаа оруулаагүйдэ, — юумэн болохоёо болёо гээд малгайгаа гартаа барижа: — уть-уть-уть, цып-цып! — гэжэ тэрэнээ аалиханаар дуудана. Теэд зэрлиг шубуун хүнэй дуудахые ойлгохо юм аал?

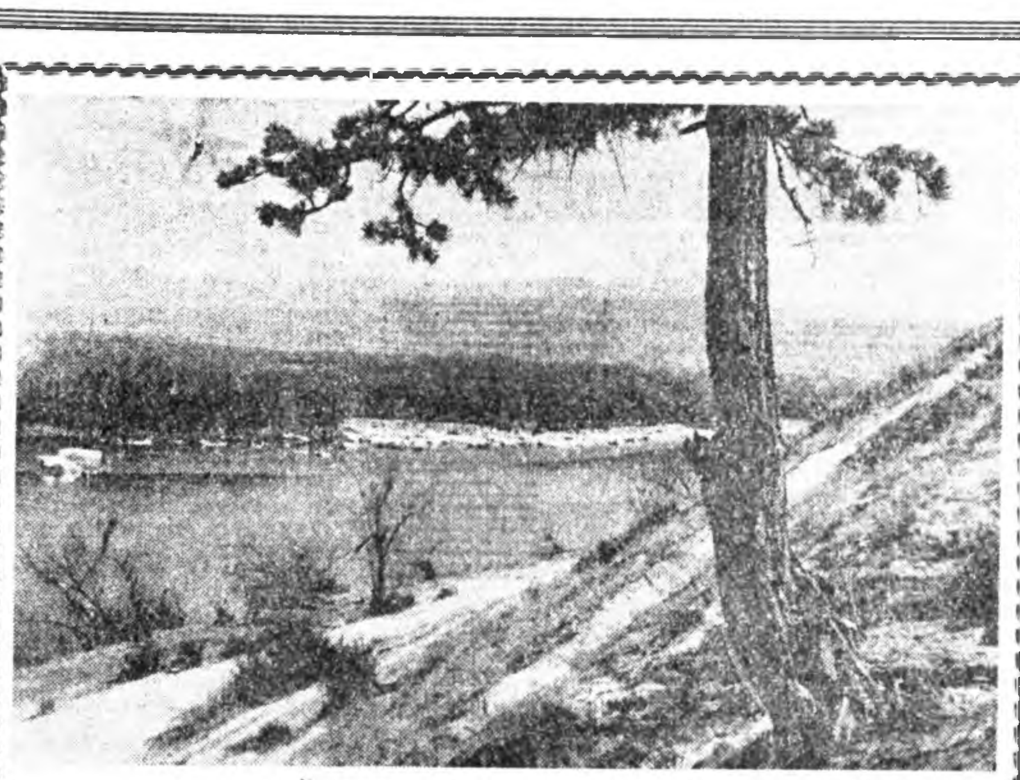
Нэгэл мэдэхэдээ, ехэл эсэhэн байба. Нара харан гэhээнь, хэзээ заяндаа хадын саана шургашаhан байба. Яажа гэртээ орохо юм гээшэб гээд hанаадшье үзэнэ.

— Үгы даа, гэртэ яаха hэм. Харин хүн бү дуулаhай, — гэhээр, гэр тээшээ уhа мяхан болотороо норошоhон хүн, шүдэеэ хабжагануулhаар, буушьегүй, нугаhашьегүй hалираа hэн.

Сонхо дороо аалиханаар ерэжэ шагаажа үзэхэдэнь, гэртэнь хүн үгы байба. Түр гэхэн гэртээ ороhоор хубсаhаа тайлажа хатаахаяа байтарнь, Хорло газааhаа түлеэ тэбэреэд оробо.

— Тугаарhаа нааша хүлеэhээр тогоотой уhамни шэргээ. Хэр тарган нугаhан бэ? Али туранхай гү? — гэhээр, галаа худхалан, пээшэнэйнгээ хажууда сомсойжо hуугаа hэн.

Элбэг МАНЗАРОВ,
Улаан-Үдын 1-дэхи педучилищиин студент.

ХАБАРАЙ ЗУРАГУУД

П. ЯХНОВЕЦКИЙН фотоэтюд.

УРАН ЗУРАГАЙ ДОЛООН ХОНОГ

Уран зурагай бүхэсоюзна долоон хоног жэл бүхэндэ апрель hара соо үнгэргэгдэдэг болоhоор үнинэй юм. Энэ долоон хоногой үедэ уран зураашад хүн зонтой уулзажа, мүнөө үедэ юу хэжэ байhан тухайгаа дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгэдэг байна. Мүн энэ үедэ уран зураашадай зохёолнуудай выставкэнүүд эмхидхэгдэнэ. Тиихэдэ ажалшад уран зураашадай мастерскойнуудта орожо, мүнөө үедэ тэдэнэй бүтээжэ байhан зурагуудые харадаг байха юм. Энэ долоон хоногой үедэ уран зураашад хото, хүдөөгэй ажахы болон предприятинуудта ошожо, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэг, лекци уншадаг байна.

Һаяхан Яруунын аймагта үнгэрhэн литература болон искусствын үдэрнүүдэй үедэ уран зурагай нүүдэл выставкэ эмхидхэгдэжэ, нилээд олон хүнүүдтэ харуулагдаа.

Мүн hаяхан Буряадай уран зурагай музей соо hонирхолтой уулзалга болоо. Москваhаа ерэhэн бүхэсоюзна нүүдэл выставкын хажууда хүнүүд олоороо сугларжа, уран зураашадтай уулзаhан, хөөрэлдэhэн байна.

Уран зураган энэ долоон хоногой үедэ Улаан-Үдэ хотын зохёохы ажалтанай түлөөлэгшэд предприятинуудай ажалшадтай уулзаха байна.

Апрелиин 20-ной үдэр Буряадай уран зураашад бүхэсоюзна ленинскэ субботнигто хабаадалсаха. Апрелиин 22-ой үдэр уран зураашадай мастерскойнууд соо уулзалганууд үнгэргэгдэхэ. Буряадай АССР-эй арадай уран зураашад А. А. Окладниковай, А. А. Тиминэй, Г. Е. Павловай, Буряадай АССР-эй искусствануудай габьяата ажал ябуулагша Д-Н. Дугаров, А. В. Казанский, Ю. А. Чирков, Г. Г. Васильев болон бусадай мастерскойнуудта хүнүүдэй ороходонь болохо.

Иигэжэ Улаан-Үдэ хотодомнай уран зурагай долоон хоног эмхитэйгээр үнгэржэ байна. Гоё hайханиие хүн зондо ойлгуулха, тэдэниие хүмүүжүүлхэ талаар эдэ долоон хоногой ехэ үүргэ дүүргэхэ байhаниинь мэдээжэ.

С. МУНГАЛОВА,
уран зураг шэнжэлэгшэ.

АЛЯАДАЙ МЭРГЭН

ОНТОХОН

Урдын урда сагта, уhан далайн горхон байхада, үни холын үедэ, үндэр уулын добуун байхада, хүбшэ тайгын хүбөөдэ, хүйтэн булагай эхиндэ, арад зондоо алдартай суутай Аляадай Мэргэн гэжэ хүн ябаа hэн ха. Тэрэ үедэ оршолонто энэ дэлхэйдэ хашалан зоболонгүй амгалан байдал тогтоохо гэжэ тэмсэжэ ябадаг hэн гэхэ. Нэгэтэ досоо далайн эрьедэ, долгито мүрэнэй эхиндэ hуудалтай Донид хаанай албатал зондо Арсалан хаан дайгаар оробо гэжэ дуулдаба ха. Арсалан хаанда хашуулжа, хушуунhаа хөлбүүлжэ, хаалгажа байhан Донид хаанай албатан зон Аляадай Мэргэнhээ туhаламжын хайра үршөөл гуйба. Теэд Арсалан хаанииие дараха гээшэнь тон бэрхэтэй байгаа. Юуб гэхэдэ, тэрэ хаан эрдэни шулуун hүлдэтэй байhан юм ха. Тиимэ эрдэниие hуга дороо хабшуулаад ябаhан хүн бүхэн ямаршье хүрса hэлмэдэ сабшагдахагүй, ямаршье мэргэн hомондо дабгадахагүй, адхарха шуhагүй, үхэхэ амигүй болодог байгаа. Аляадай Мэргэн арад зондоо суутай байhан туладаа тэрэ Донид хаанай албатан зондо туhалха гэжэ шиидэбэ. Арсалан хаанай hуга дорохи эрдэни шулууе hүлдые абахын тула өөрыгөө хүнэй нюдэндэ харагдашагүй болгохо эди шэди бэдэрхэ гэжэ шиидэбэ.

Оршолонто дэлхэй дээрэ тиимэ эди шэди олдохо бээз гэжэ найдаад, хэдэн олон дайдануудаар бэдэрбэ. Ябажа ябатараа, Хара далайн эрьедэ нютагтай Хабуудай Мэргэн нүхэртэеэ уулзаша. Тэрэ нүхэрынь шэдитэ зэндэмэни шулуутай hэн ха.

Амар мэндээ хэлсэжэ, hониин hорьмойгоо хөөрэлдэhэнэйнгөө hүүлээр:

— Үүри Хабуудай, мүн нүхэд болоhоор үнинэй бэлэйбди. Одоол мүнөө туhа хайраяа намдаа хүргэхэ болоош. Досоо далайн эрьедэ hуудалтай Донид хаан танда ехэ зоболон буулгаад байна. Шэдитэ зэндэмэни шулуугаа үгэжэ хайрлыш, — гэбэ Аляадай Мэргэн.

— Зоболон ядаралда ороhон зондо туhалангүй [illegible] болохоб. Ехэл hайн [illegible] хэлэбэш, — гээд, ухаа[illegible]сэн Хабуудай Мэргэн х[illegible]и шэдитэ зэндэмэниеэ Аляадай Мэргэндээ үгэбэ. Тэрэ шулуень амандаа хэhэн хүн бүхэн хүнэй нюдэндэ харагдахагүй, хии hалхинhаа хурдаар ниидэхэ шадалтай болошодог байгаа. Тиигээд лэ, тэрэниинь абажа амандаа хээд, Аляадай Мэргэн хухэ тэнгэриин доохонуур, хөөбэлзэгшэ үүлэнэй дээхэнүүр хиидэн ябажа, Арсалан хаанай газаа ошожо бууба. Ордондонь орон гэhээнь, Арсалан хаан хурхиран унтажа хэбтэбэ ха. Һуга дорохи эрдэниинь hэмээхэн абаад, тархиинь таhара сабшаба. Хаанай харуулшадые мүн лэ даралсаба. Донид хаанай албатан зониие дайлаха дарлаха дайсан үгы боложо, амгалан тайбан байдал тогтобо.

Аляадай Мэргэн хүбүүн тэрэ Арсалан хаанай hуга дороhоо абаhан эрдэни шулуугаа Донид хаандаа бэлэглэбэ.

Тэрэ гэhэн сагhаа хойшо мүн Аляадай Мэргэн хүбүүн арад зонойнгоо дунда хүндэтэй, ажана тайбан hуудаг болоhон юм гэхэ.

Г. ГЭСЭГЖАПОВА.